

REGULERINGSKOMMISSIE VOOR ENERGIE IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

ADVIES op eigen initiatief (BRUGEL-ADVIES- 20200219-296)

In verband met de wijziging van de elektriciteitsordonnantie en de gasordonnantie met het oog op de omzetting van het '*Clean Energy Package*'.

Opgesteld op basis van artikel 30bis, § 2, 2° van de elektriciteitsordonnantie.

19/02/2020

Inhoudsopgave

1	Wettelijke grondslag	5
2	Achtergrond	6
3	Naar een geslaagde energietransitie	8
3.1	Energiegemeenschappen en collectief zelfverbruik	8
3.2	Elektrische voertuigen	14
3.3	Flexibiliteit	17
3.4	Opslag	20
3.5	Productie van hernieuwbare energie	22
3.6	Actieve afnemers	24
3.7	Uitrol van slimme meters	26
4	Versterking van de onafhankelijkheid en de opdrachten van de regulator	29
4.1	Hervorming van BRUGEL	29
4.2	Noodzaak tot diversifiëring van de financieringsbronnen van BRUGEL	29
4.3	De versterking van de bevoegdheden van de regulator	31
4.4	Tarieven	34
4.5	Ontwikkelingsplan (of momenteel investeringsplan)	37
4.6	Kosten van de openbare dienststopdrachten, inclusief de openbare verlichting	40
4.7	Administratieve sancties	42
5	Activiteiten van de DNB	45
5.1	Beheer <i>sensu stricto</i> van het distributienet	45
5.2	De DNB als marktfacilitator en beheerder van de marktprocessen	45
5.3	Tellingactiviteiten van SIBELGA	47
5.4	Activiteiten in verband met de productie	48
5.5	Activiteiten in verband met de laadpalen van elektrische voertuigen	48
5.6	Activiteiten in verband met de opslag	49
6	Leveranciers	50
6.1	Een aangepaste vergunningsregeling	50
6.2	Contract met dynamisch tarief in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	57
6.3	Effectief recht om van leverancier te veranderen en regels die van toepassing zijn op de kosten	57
6.4	Betrouwbaar vergelijkingsinstrument	59
6.5	Leveringscontract dat de rechten eerbiedigt	59
7	Versterkte bescherming van de afnemers	61
7.1	Afschaffing van de vermogensbegrenzer	61
7.2	Winterklanten EOC	62
7.3	Gewestelijke beschermd klant	63
7.4	Gewestelijke beschermd klant met sociale begeleiding	64
7.5	Lokale Commissie voor Energie	65
7.6	MOZA-procedure	66
7.7	Voorafbetaling voor elektriciteit	67
7.8	Minimale duur van een leveringscontract	68
7.9	Verantwoordelijkheid van de leverancier voor het beheer van schuld van de klant	69
7.10	Naar een doeltreffende schadevergoedingsregeling	70
7.11	Administratieve herinneringskosten	72
7.12	Doeltreffende geschillendienst	72
7.13	Rol van de noodleverancier	74

8	Financiering van de energietransitie	75
9	Besluiten.....	76

Lijst van de afkortingen

Elektriciteitsordonnantie	Ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
Gasordonnantie	Ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
CEP	Clean Energy Package
Verordening 2019/943	Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de interne markt voor elektriciteit
Richtlijn 2018/2001	Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen
Richtlijn 2018/844	Richtlijn (EU) 2018/844 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2018 tot wijziging van Richtlijn 2010/31/EU betreffende de energieprestatie van gebouwen en Richtlijn 2012/27/EU betreffende energie-efficiëntie
Richtlijn 2019/944	Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU
BRUGEL of de regulator	Brusselse reguleringscommissie voor de gas- en elektriciteitsmarkt
DNB of Sibelga	Distributienetbeheerder
GTNB of ELIA	Gewestelijke transmissienetbeheerder
EG	Energiegemeenschap
CZ	Collectief zelfverbruik
ODV	Openbare dienstverplichting
ODO	Openbare dienstopdracht

I **Wettelijke grondslag**

De ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (hierna de 'elektriciteitsordonnantie') bepaalt in artikel 30bis, § 2 het volgende:

"... BRUGEL wordt bekleed met een opdracht tot verlening van advies aan de overheid over de organisatie en de werking van de gewestelijke energiemarkt enerzijds, en met een algemene opdracht van toezicht op en controle van de toepassing van de hiermee verband houdende ordonnanties en besluiten anderzijds.

BRUGEL is belast met de volgende opdrachten:

...

2° op eigen initiatief of op vraag van de Minister of de Regering, het uitvoeren van onderzoeken en studies of het geven van adviezen, betreffende de elektriciteits- en gasmarkt;

..."

Dit advies is opgemaakt op initiatief van BRUGEL.

2 Achtergrond

De Europese Commissie heeft het *Clean Energy Package*¹ (hierna 'CEP') goedgekeurd. Het CEP vertegenwoordigt het wetgevend pakket ter vaststelling van het reglementair kader waarin de schone en rechtvaardige energietransitie in de Europese Unie zich zal ontplooiën. Dit kader voorziet in een reeks maatregelen in verband met alle niveaus van de economie, van de energieproductie tot de distributie aan de gebruiker, ter bevordering van de hernieuwbare energie, en van de vernieuwing en de opkomst van nieuwe diensten. In deze transitie krijgt de gebruiker een actievere rol toebedeeld. Dit verplicht de lidstaten ertoe om de nodige instrumenten en middelen om dit te bereiken, ter beschikking te stellen.

Om de energietransitie te doen slagen, legt het CEP de volgende bindende doelstellingen vast:

- de vermindering met 20 % van de uitstoot van broeikasgassen in 2020 en met 40 % in 2030;
- de vermindering met 20 % van het energieverbruik in 2020 en met 32,5 % in 2030;
- de toename met 20 % van hernieuwbare energie in 2020 en met 32 % in 2030.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest sluit zich aan bij deze energietransitie en heeft zijn Energie-Klimaatplan² goedgekeurd, waarin wordt voorzien in verschillende maatregelen om tegen 2030 de volgende inspanningen te leveren:

- een vermindering met meer dan 40 % van de rechtstreekse uitstoot van broeikasgassen in vergelijking met 2005;
- een vermindering met 21 % van het eindverbruik van energie (ten opzichte van 2005);
- 1170 GWh energie uit hernieuwbare bronnen.

In haar algemene beleidsverklaring voor de legislatuur 2019-2024³ heeft de Regering de klimaattransitie ook centraal gesteld in haar beleidsambities, waarbij ze ook de noodzaak voor een versterking van de bescherming van de afnemers en van de werking van BRUGEL beklemtoonde.

BRUGEL is zich bewust van de uitdaging van de energietransitie en heeft daarom zijn advies willen uitbrengen over de vereisten inzake de omzetting van het CEP in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het advies handelt over de volgende punten:

- als regulator van de energiemarkt is BRUGEL van mening dat de **energietransitie** zich zal voltrekken als de wetgever de volgende maatregelen neemt (3):

¹ <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy/clean-energy-all-europeans>.

² <https://leefmilieu.brussels/news/de-brusselse-regering-heeft-haar-energie-en-klimaatplan-goedgekeurd>.

³ <http://www.parlement.brussels/wp-content/uploads/2019/07/07-20-Algemene-Beleidsverklaring-brussels-parelement-2019.pdf>.

- de invoering van een gunstig kader voor de ontwikkeling van **energiegemeenschappen en van collectief zelfverbruik (3.1)**;
- het wegnemen van belemmeringen voor de uitrol van **elektrische voertuigen (3.2)**;
- het scheppen van een gunstig regelgevend kader voor de nieuwe diensten, zoals **flexibiliteit en opslag (3.3)**;
- de bevordering van de **productie van hernieuwbare energie (3.4)**;
- de versterking van de rol van de **actieve afnemer (3.5)**;
- de snelle uitrol van **slimme meters (3.6)**.

Met het oog op een succesvolle energietransitie beveelt BRUGEL ook aan dat:

- **zijn onafhankelijkheid en zijn opdrachten** zouden worden versterkt, met andere woorden **(4)**:
 - zijn **bestuursstructuur** moet worden herzien **(4.1)**;
 - zijn **exclusieve bevoegdheden** moeten worden bekrachtigd, evenals de **nieuwe bevoegdheden** die krachtens het CEP aan BRUGEL toekomen **(4.2)**;
 - de ter beschikking gestelde controle-instrumenten moeten doeltreffend zijn, meer bepaald met betrekking tot **de tarieven (4.3)**, **het investeringsplan (4.4)** en de **kosten van de openbare dienststopdrachten, met inbegrip van de openbare verlichting (4.5)**;
 - Brugel moet **administratieve sancties** kunnen opleggen aan elke speler die zich niet houdt aan het wettelijk kader dat van toepassing is op de energiemarkt, volgens een **duidelijke en transparante structuur (4.6)**;
- de **verdeling van de rollen** tussen de spelers van de nieuwe energiemarkt moet worden verduidelijkt, onder meer op het vlak van **de DNB (5)**, **de leveranciers (6)** en de andere spelers (ESCO, aggregatoren, ...);
- de afnemer geniet een **versterkte en passende bescherming (7)**.

Tot slot denkt BRUGEL dat de energietransitie moet verlopen tegen een zo gering mogelijke kostprijs en met rechtvaardige ondersteuning door alle Brusselaars **(8)**.

3 Naar een geslaagde energietransitie

3.1 Energiegemeenschappen en collectief zelfverbruik

Dankzij het collectief zelfverbruik en de energiegemeenschappen kan de burger centraal worden geplaatst in de energietransitie. Het gaat om een doeltreffend middel om alle burgers in staat te stellen rechtstreeks deel te nemen aan de productie, het verbruik en het delen van energie. BRUGEL kan niet anders dan het Gewest steunen in zijn aanpak gericht op de opkomst van deze concepten en stelt meerdere maatregelen voor. We lichten die hieronder toe.

- Noodzaak om een duidelijk onderscheid te maken in de ordonnantie tussen de concepten 'collectief zelfverbruik', 'energiegemeenschap van burgers' en 'gemeenschap voor hernieuwbare energie'

In het CEP worden meerdere concepten rond de betrokkenheid van de burger in de productie, het delen en de andere activiteiten omschreven. Deze concepten zijn het individueel en het collectief zelfverbruik en de verschillende types energiegemeenschappen.

De onderstaande afbeelding illustreert die verschillende concepten.

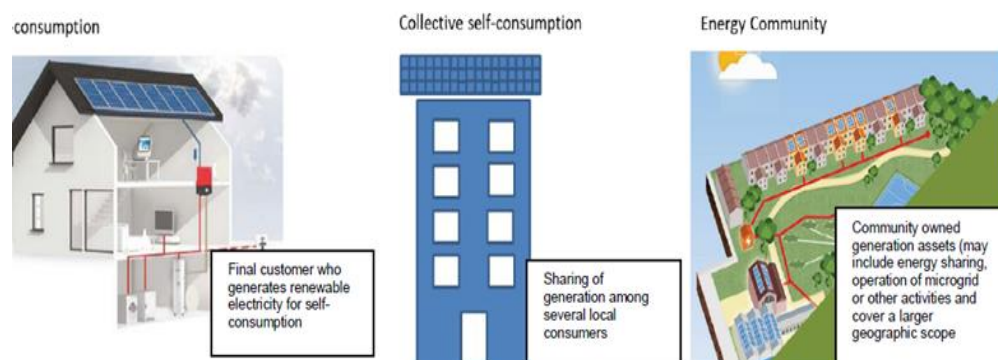

Figure 1 Diagram showing self-consumption, collective self-consumption and energy community

Bron: CEER⁴

Het concept van collectief zelfverbruik (of CZ) impliceert het klassieke delen van energie door burens in hetzelfde gebouw of appartementsgebouw, maar de energiegemeenschappen (of EG) kunnen meerdere vormen aannemen en zeer gevarieerde activiteiten omvatten. De rechten en plichten en de rollen van de spelers verschillen naargelang het concept in kwestie. BRUGEL is van mening dat de toe te passen reglementaire en regelgevende aanpak met betrekking tot al deze concepten in alle gevallen rekening moet houden met de omvang van de structuur van de entiteit. Het spreekt voor zich dat omvangrijke structuren niet op dezelfde manier moeten worden behandeld als kleine structuren.

Daarom raadt BRUGEL aan dat er een verduidelijking zou worden aangebracht bij de omzetting van de concepten 'collectief zelfverbruik',

⁴Rapport C18-CRM9_DS7-05-03, <https://www.ceer.eu/documents/104400/-/-/8ee38e61-a802-bd6f-db27-4fb61aa6eb6a>.

'**energiegemeenschap van burgers**' en '**gemeenschap voor hernieuwbare energie**'.

Wat de gemeenschap voor hernieuwbare energie betreft, legt richtlijn 2018/2001 een nabijheid van de installaties op die door de lidstaat moet worden gedefinieerd. Volgens BRUGEL moet, om het potentieel aan hernieuwbare energie in Brussel vrij te maken, het grondgebied van het Gewest in aanmerking worden genomen als nabijheids criterium.

Ook het concept van derde-investeerder mag niet worden vergeten bij de goedkeuring van deze wetwijzigingen.

- Het administratief beheer van collectief zelfverbruik en energiegemeenschappen

Wat het administratief beheer van de opvolging van dit concept betreft, pleit BRUGEL voor maximale vereenvoudiging, in elk geval gedurende een overgangperiode. De administratieve vereenvoudiging moet wel gepaard gaan met een betere responsabilisering van de spelers.

Daarom stelt BRUGEL het volgende mechanisme voor:

1° Met betrekking tot het collectief zelfverbruik:

In deze configuratie moet een eenvoudige kennisgeving worden gedaan aan SIBELGA, dat een register zal bijhouden. SIBELGA zorgt voor een halfjaarlijkse verslaggeving aan BRUGEL, dat de regels zal vastleggen.

2° Met betrekking tot de energiegemeenschappen:

Het zou wenselijk zijn om een registratiesysteem in te voeren bij BRUGEL. De regels voor de registratie moeten door BRUGEL worden bepaald na openbare raadpleging. Deze regels zullen onder meer rekening houden met het type gemeenschap en de complexiteit ervan.

3° Toezicht op de naleving van de criteria/voorwaarden door BRUGEL:

Deze administratieve vereenvoudiging moet gepaard gaan met maatregelen voor toezicht ex post van de naleving van de door BRUGEL opgelegde criteria. Dit toezicht kan steekproefsgewijs gebeuren, en aan de hand van de klachten die bij de regulator worden ingediend.

In dit verband en in het geval van niet-naleving van de criteria is BRUGEL van mening dat de elektriciteitsordonnantie aan BRUGEL de bevoegdheid moet verlenen om administratieve sancties op te leggen of om de toegekende tariefvoordelen gedeeltelijk of volledig op te heffen.

- Het recht om te beschikken over een slimme meter

Een slimme meter is onontbeerlijk voor de ontwikkeling van het collectief zelfverbruik en de energiegemeenschappen.

Daarom raadt BRUGEL aan dat elk effectief en potentieel lid van een energiegemeenschap of van collectief zelfverbruik zou kunnen vragen om de plaatsing van een slimme meter.

- De rol van de DNB

BRUGEL meent dat de DNB de ontwikkeling van het collectief zelfverbruik en de energiegemeenschappen moet bevorderen. In dit verband moet zijn rol duidelijk worden omschreven.

Bijgevolg raadt BRUGEL het volgende aan:

- 1°. De DNB moet verplicht worden om samen te werken met de leden van die gemeenschappen en om ze naar behoren te informeren, onder meer wat betreft de aansluiting, het plaatsen van meters, enz.**
- 2°. De DNB moet een niet-discriminerende aanpak hanteren jegens alle andere marktspelers wat de nettoegang betreft.**
- 3°. De tellingactiviteit van de DNB moet duidelijk worden gedefinieerd binnen deze concepten, met name:**
 - **In alle gevallen moet de DNB beschikken over de brutogegevens over afnames/injecties van de deelnemers binnen CZ/EG en die ter beschikking stellen van de betrokken partijen of, in bepaalde gevallen, van derden.**
 - **Wat de verwerking van deze gegevens betreft:**
 - **Wat het collectief zelfverbruik betreft, zou, met het oog op vereenvoudiging en ondersteuning van de ontwikkeling ervan, de gegevensverwerking (toepassing van verdeelsleutels, enz.) kunnen worden uitbesteed aan SIBELGA, zonder haar evenwel het monopolie te verlenen.**
 - **Wat de energiegemeenschappen betreft, is BRUGEL van mening dat de tellingactiviteit niet mag worden gemonopoliseerd, en wel om twee redenen:**
 - **in complexe structuren van EG beschikt de DNB niet over de nodige en voldoende flexibele instrumenten, bijvoorbeeld om algoritmes in te voeren. Bovendien zou de ontwikkeling van die tools erg duur zijn voor de DNB, en dus voor de maatschappij;**

- een dergelijke aanpak zou een belemmering kunnen vormen voor vernieuwing en ontwikkeling.

De wetgever moet de telling binnen EG flexibel en dynamisch aanpakken.

- Een nettatarief dat de kosten weerspiegelt, maar rechtvaardig is

Het CEP legt op dat de tarieven die van toepassing zijn in EG/CV, rekening houden met een kosten-batenanalyse die door de regulator wordt uitgevoerd. De kostenreflectiviteit mag niet de enige factor zijn voor het vaststellen van dit tarief, ook andere elementen moeten in aanmerking worden genomen, onder meer de voordelen vanuit net-, milieu- en maatschappelijk oogpunt van deze EG en dit CZ. Het spreekt voor zich dat BRUGEL, minstens voor de overgangperiode, stimulerende nettatarieven zal invoeren om de totstandkoming van deze concepten te bevorderen.

BRUGEL zal deze denkoefening over de evaluatie uitvoeren bij de uitwerking van zijn tariefmethodologieën en tarieven.

- Invoering van een gunstig kader om de opkomst van CZ of EG te vereenvoudigen

Er moet een gunstig kader worden ingevoerd om de opkomst van CZ of EG te vereenvoudigen.

BRUGEL denkt met name aan de terbeschikkingstelling:

- van juridische instrumenten, meer bepaald in de vorm van standaardcontracten, verklarende nota's en andere;
- van financiële instrumenten, in de vorm van voordelige leningen, subsidies of belastingverminderingen voor de investeringen van de leden, of specifieke premies, bijvoorbeeld in verband met de uitvoering van een haalbaarheidsstudie. In het kader van belastingverminderingen kunnen onderhandelingen worden gevoerd met de federale staat in verband met de federale belastingen/heffingen;
- van adviestools, zoals een loket of een facilitator met specifieke expertise die de projectverantwoordelijken kan begeleiden.

Er moet een gunstig kader aangepast aan praktische acties worden geïmplementeerd.

- De lokale gemeenschappen moeten worden ondersteund

Richtlijn 2018/2001 kent een belangrijke rol toe aan de lokale gemeenschappen voor het oprichten van gemeenschappen voor hernieuwbare energie. In Brussel beschikken de lokale gemeenschappen immers over talrijke gebouwen (zwembaden, scholen, sociale woningen) die aan dit type project zouden kunnen meewerken.

BRUGEL is van oordeel dat de lokale gemeenschappen moeten worden ondersteund bij hun stappen in de richting van EG/CZ.

- Het innen van ODV en heffingen

In België berust de verplichting om de nettarieven, de belastingen en de heffingen te innen bij de eindverbruiker, momenteel bij de leveranciers. Als overgangsmaatregel denkt BRUGEL dat in het geval van collectief zelfverbruik op kleine schaal de leveranciers ook de bevoegdheid zouden kunnen krijgen om deze opdracht ook uit te voeren voor het volume gedeelde elektriciteit binnen het collectief zelfverbruik. Het spreekt voor zich dat een dergelijke aanpak niet kan worden gevolgd voor de energiegemeenschappen.

BRUGEL is van mening dat in het geval van collectief zelfverbruik op kleine schaal de leveranciers belast zouden kunnen worden met het innen van de distributiekosten, de belastingen en de heffingen voor de collectief zelfopgewekte en zelfverbruikte elektriciteit.

- Optimale bescherming voor de leden

De leden van de EG moeten optimale bescherming genieten. Meer bepaald:

- het recht tot toetreding en om over te stappen van de leden moet worden bekrachtigd, en dit onder dezelfde voorwaarden zoals vastgelegd in artikel 12 van richtlijn 2019/944;
- de precontractuele informatie moet duidelijk worden meegedeeld;
- de prijs moet zijn vastgelegd;
- er moet worden voorzien in het aanwenden van alternatieve beslechting van geschillen;
- de deelneming aan de EG mag geen belemmering vormen om de bescherming als kwetsbare klant te genieten.

BRUGEL is van mening dat alle rechten waarin in artikel 16 van de richtlijn 2019/944 wordt voorzien voor de leden van een gemeenschap, moeten worden omgezet in het Brussels wettelijk kader.

- Een energiegemeenschap: distributienetbeheerder?

Artikel 16.4 van richtlijn 2019/944 biedt de lidstaten de mogelijkheid om deze energiegemeenschappen het recht toe te kennen om distributienetbeheerder te zijn.

Gezien de configuratie van het net van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest meent BRUGEL dat een dergelijke optie niet verantwoord is.

BRUGEL is er geen voorstander van dat de energiegemeenschappen het recht zouden hebben om een distributienet te beheren.

3.2 Elektrische voertuigen

Een van de belangrijkste maatregelen waarin de Regering in haar Energie-Klimaatplan voorziet, betreft het verbod op dieselloertuigen tegen 2030 en op alle benzine- en lpg-voertuigen tegen 2035 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Deze maatregel zal een transitie van het Brusselse wagenpark met verbrandingsmotoren naar een elektrisch wagenpark vereisen. Die transitie kan zich maar voltrekken mits de ontwikkeling van een openbare en private oplaadinfrastructuur.

Om deze doelstellingen te bereiken, moeten verschillende maatregelen worden genomen, onder meer om ervoor te zorgen dat het elektriciteitsnet bestand is tegen deze transitie, maar ook om de stappen in verband met de ontwikkeling van oplaadinfrastructuur te vereenvoudigen. Dit past binnen de optiek van richtlijn 2018/844 die in overweging 23 bepaalt dat de lidstaten dienen te voorzien in maatregelen ter vereenvoudiging van de uitrol van oplaadinfrastructuur, om aldus iets te doen aan de belemmeringen, zoals gescheiden prikkels en administratieve complicaties, waarmee individuele eigenaars te maken krijgen wanneer zij op hun parkeerplaats een oplaadpunt willen installeren. Daarom beveelt BRUGEL de volgende maatregelen aan:

- **De status van de oplaadinfrastructuur moet worden vereenvoudigd**

De laatste jaren werd BRUGEL geïnterpelleerd door meerdere actoren over het al dan niet noodzakelijk zijn van een leveringsvergunning in het kader van de exploitatie van laadpalen.

Artikel 4.9 van richtlijn 2014/94 bepaalt als volgt: "*Alle publiek toegankelijke oplaadpunten moeten gebruikers van elektrische voertuigen ook een ad-hoc oplaadmogelijkheid bieden zonder dat een contract moet worden gesloten met de betrokken elektriciteitsleverancier of exploitant.*"

De gebruiker moet dus geen contract afsluiten met de elektriciteitsexploitant of -leverancier om zijn wagen te kunnen opladen op een publiek toegankelijk oplaadpunt.

BRUGEL raadt de wetgever bijgevolg aan om de juridische status van de oplaadinfrastructuur te verduidelijken om de nodige zichtbaarheid te verlenen aan de ontwikkeling van de markt.

- **Het is wenselijk om de aansluitingsmodaliteiten van laadpalen voor elektrische voertuigen te vereenvoudigen**

Gezien de kenmerken van het Brussels elektriciteitsdistributienet is BRUGEL van mening dat de DNB een zorgvuldige houding moet aannemen ten opzichte van de Brusselse netgebruikers. Het laagspanningsnet van de DNB is immers voornamelijk een 230V-net (88 %), zonder nulleider. Deze configuratie kan problemen opleveren voor het opladen van bepaalde types elektrische voertuigen. Ze houdt ook extra investeringen door de gebruikers in.

De configuratie van het net kan ook problemen opleveren in het kader van een uitrol van semisnelle/snelle laadpalen die een 400V-net vereisen.

Bovendien is de klassieke aansluiting van een oplaadinfrastructuur in een individuele woning dan wel vrij eenvoudig, maar de aansluiting ervan in een collectieve woning is veel complexer. Om de toegang tot een oplaadinfrastructuur in een collectieve woning te versnellen en te

vereenvoudigen, zouden alle pertinente aansluitingsschema's (voorgesteld in samenwerking met BRUGEL) moeten worden toegelaten en beveiligd en zouden de mede-eigenaren moeten worden begeleid bij hun keuze van het schema dat het best aansluit bij hun behoeften.

Daarom beveelt BRUGEL aan de wetgever aan om te voorzien in een nieuwe opdracht ten laste van de DNB in artikel 7, § 1 van de elektriciteitsordonnantie. De DNB moet verplicht worden om de aansluiting van de laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen te vereenvoudigen. Hij moet ook tot voorbeeld strekken op het vlak van de aansluiting van dit type infrastructuur door blijf te geven van een pedagogische aanpak bij de spelers (met name de mede-eigenaren) en door te zorgen voor een eenvoudiger implementatie van de verschillende aansluitingsschema's die zijn geïdentificeerd, in samenwerking met BRUGEL, en dit zonder discriminatie.

- **De weigering van nettoegang van het laadpunt samen met alternatieve voorstellen**

In artikel 6 van richtlijn 2019/944 wordt het volgende bepaald: "*De regulerende instantie zorgt er tevens voor dat, waar van toepassing en **wanneer de toegang wordt geweigerd**, de transmissie- of distributiesysteembeheerder **relevante informatie verstrekt over de voor de versterking van het net vereiste maatregelen. Die informatie wordt verstrekt in alle gevallen waarin toegang tot oplaadpunten werd geweigerd.** Aan degene die om dergelijke informatie verzoekt, kan een redelijke vergoeding in rekening worden gebracht die de aan de verstrekking van die informatie verbonden kosten weerspiegelt.*" (Eigen onderlijning).

BRUGEL meent dat, gezien de configuratie van het Brusselse net, de DNB ook in geval van weigering van toegang alternatieven moet voorstellen aan de netgebruiker die om toegang heeft verzocht.

Bijgevolg raadt BRUGEL de wetgever aan om artikel 6 om te zetten en eraan toe te voegen dat in geval van weigering van een aanvraag in verband met een oplaadpunt:

- **de DNB informatie moet verstrekken over alternatieve maatregelen;**
- **de toegangsweigering gebaseerd moet zijn op criteria die zijn vastgelegd in het technisch reglement elektriciteit.**

De DNB moet ook een verslag bezorgen aan BRUGEL over de toegangsweigeringen. Dit verslag moet worden opgesteld volgens een stramien en een frequentie zoals vastgesteld door de regulator.

- **Invoeren van stimulansen om het opladen van elektrische voertuigen in private en semipublieke parkings te bevorderen**

In Brussel is er een belangrijk potentieel voor het opladen van elektrische voertuigen in private en semipublieke parkings. Dit potentieel wordt onvoldoende benut 's avonds, 's nachts en in gebouwen waarin kantoren zijn ondergebracht. Er moet worden nagedacht over het invoeren van stimulansen opdat ook derden op deze plaatsen hun voertuig zouden kunnen opladen. Uiteraard kan een dergelijke dienst enkel op vrijwillige basis worden aangeboden.

BRUGEL raadt de Regering aan om stimulansen in te voeren om het opladen van elektrische voertuigen door derden in private en semipublieke parkings te bevorderen.

3.3 Flexibiliteit

Het CEP biedt een kader voor de versterking van acties die een eindafnemer kan ondernemen op de energiemarkt. Deze activiteiten betreffen ook het bieden van een flexibiliteitsdienst of het beheer van de vraag. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voorziet de elektriciteitsordonnantie reeds in een kader voor de ontwikkeling van de flexibiliteit, maar het moet wel worden aangepast.

- **De verschillende termen moeten duidelijker worden omschreven**

Het CEP heeft definities in verband met de flexibiliteit ingevoerd en aangepast. De definities die van toepassing zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, hun overeenstemming met het Europese kader en hun impact op de uitdrukkingen en de vereisten moeten dus worden onderzocht. Dit onderzoek zou bovendien moeten worden gevoerd op het vlak van de ordonnantie in het Nederlands en in het Frans om mogelijke verschillen tussen de twee versies te voorkomen.

BRUGEL vindt dat definities 46° en 47° van artikel 2 van de elektriciteitsordonnantie op de volgende manier moeten worden aangepast:

"46° vraagflexibiliteit: de capaciteit voor een eindafnemer om vrijwillig zijn netto-elektriciteitsafname in antwoord op een extern signaal naar boven of naar beneden toe te wijzigen."

"47° aanbieder van flexibiliteitsdiensten: elke natuurlijke of rechtspersoon die een flexibiliteitsdienst van een of meer eindafnemers valoriseert."

BRUGEL beveelt aan om de volgende definitie toe te voegen:

"flexibiliteitsdienst: de capaciteit voor een eindafnemer om de vraagflexibiliteit te leveren of om vrijwillig zijn elektriciteitsafname in antwoord op een extern signaal naar boven of naar beneden toe te wijzigen."

Tot slot raadt BRUGEL aan om definitie 48° van "leverancier van flexibiliteitsdienst" te schrappen en alle uitdrukkingen van de ordonnantie te vervangen door de uitdrukking "operator van flexibiliteitsdienst", zoals gedefinieerd volgens de bovenstaande aanbeveling.

- **De flexibiliteit op het Gewestelijk transmissienet moet worden omkaderd**

Het wettelijk kader voor de vraagflexibiliteit dat werd ingevoerd door de ordonnantie van 23 juli 2018 tot wijziging van de elektriciteitsordonnantie lijkt hoofdzakelijk gericht op de flexibiliteit binnen de distributie en vormt nauwelijks een kader voor de flexibiliteit die beschikbaar is op het Gewestelijk transmissienet.

Artikel 21bis van de elektriciteitsordonnantie legt de leveranciers van flexibiliteitsdiensten op om te beschikken over een vergunning voor het aanbieden van de flexibiliteit die werd verworven bij afnemers die zijn aangesloten op het distributienet van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Die formulering sluit de flexibiliteit die werd verworven bij afnemers die zijn aangesloten op het Gewestelijk transmissienet, uit.

BRUGEL meent dat een leverancier van flexibiliteitsdiensten zou moeten beschikken over een vergunning voor het verwerven van flexibiliteit, en dit zonder een onderscheid te maken of die flexibiliteit afkomstig is van afnemers die zijn aangesloten op het distributienet of van afnemers die zijn aangesloten op het Gewestelijk transmissienet.

Daarom beveelt BRUGEL aan om de eerste paragraaf van artikel 21bis van de elektriciteitsordonnantie opnieuw te formuleren, en wel als volgt:

"De leveranciers van flexibiliteitsdiensten beschikken over een door Brugel toegekende vergunning voor het aanbieden van flexibiliteit die werd verworven bij eindafnemers van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. ..."

In soortgelijke zin verleent artikel 26bis van de elektriciteitsordonnantie in punt 3 de bevoegdheid om de meetgegevens voor het valoriseren van de vraagflexibiliteit van de eindafnemer te beheren, aan de distributienetbeheerder. De DNB kan deze bevoegdheid dan wel verzekeren voor de distributie, maar dit is niet het geval voor de meetgegevens van de klanten die zijn aangesloten op het Gewestelijk transmissienet waarvoor de DNB niet over een mandaat beschikt.

BRUGEL beveelt bijgevolg aan om punt 3 van artikel 26bis van de elektriciteitsordonnantie opnieuw te formuleren om de bevoegdheid voor het beheer van de meetgegevens voor het valoriseren van de vraagflexibiliteit toe te kennen aan de bevoegde netbeheerder voor wat zijn respectieve net betreft.

De volgende formulering kan worden overwogen:

"3° de netbeheerder beheert de meetgegevens voor het valoriseren van de vraagflexibiliteit van de eindafnemers die op zijn net zijn aangesloten".

Net zo wordt de rol van marktfacilitator op het vlak van de commercialisering van de flexibiliteitsdienst voor het distributienet van elektriciteit in artikel 7 toegekend aan de DNB. Deze precisering ontbreekt in artikel 5, dat de aan de GTNB toegekende taken vaststelt. Bijgevolg is er geen speler aangeduid als "*marktfacilitator*" voor wat betreft het Gewestelijk transmissienet. Deze rol zou moeten berusten bij de Gewestelijke transmissienetbeheerder.

BRUGEL merkt een juridische leemte op in verband met de rol van marktfacilitator voor de commercialisering van de flexibiliteitsdienst voor het Gewestelijk transmissienet van elektriciteit. BRUGEL vindt dat deze rol zou moeten worden toevertrouwd aan de Gewestelijke transmissienetbeheerder in artikel 5 van de elektriciteitsordonnantie.

- **Er is een herziening nodig van de artikelen over de schadevergoeding in het kader van de flexibiliteit**

De ordonnantie van 23 juli 2018 ter wijziging van de elektriciteitsordonnantie heeft een kader ingevoerd voor schadevergoeding in het geval de activering van de flexibiliteit van een

eindafnemer wordt belet of beperkt zonder motivering. Artikel 26ter van de elektriciteitsordonnantie vormt de grondslag voor de netbeheerder om de activering van de flexibiliteit te beletten of te beperken op grond van objectieve, transparante en niet-discriminerende criteria. Dit artikel biedt echter geen precisering over de modaliteiten voor de bepaling van deze criteria, noch over de procedure voor de goedkeuring ervan.

BRUGEL is van oordeel dat de vaststelling van objectieve, transparante en niet-discriminerende criteria op voorhand moet worden goedgekeurd door de regulator op basis van een voorstel van de netbeheerder.

Bovendien biedt artikel 32unsexies een kader dat de schadevergoeding mogelijk maakt in het geval van een weigering of beperking van de activering van de vraagflexibiliteit waarbij de criteria waarvan sprake in artikel 26ter niet zijn nageleefd.

Krachtens dit artikel heeft de eindafnemer het recht op een schadevergoeding wanneer de netbeheerders de activering van zijn flexibiliteit beperken of weigeren. Dit scenario beschrijft echter het geval waarin een eindafnemer zijn flexibiliteit rechtstreeks aan de eindkoper verkoopt. Dit geval is wellicht vrij uitzonderlijk in het Brussels Gewest gezien de specificaties van de producten van Elia, waarvoor flexibele belastingen vereist zijn. Het is erg waarschijnlijk dat de eindafnemers die zijn aangesloten op het distributienet hun vraagflexibiliteit hoofdzakelijk valoriseren via een leverancier van balanceringsdiensten. In die zin zou de weigering of de beperking van een activering van de vraagflexibiliteit van een eindafnemer niet enkel gevolgen kunnen hebben voor de eindafnemer, maar ook voor de intermediaire spelers die de flexibiliteit van de eindafnemer valoriseren.

Bijgevolg vindt BRUGEL het noodzakelijk om de formulering van artikel 32unsexies te herzien, meer bepaald om de uitdrukking "van de vraagflexibiliteit" te vervangen door "van een flexibilitiedienst", om de reikwijdte te verbreden tot de eventuele intermediaire spelers die schade lijden en om eraan toe te voegen dat de datum van inwerkingtreding moet worden vastgelegd in het technisch reglement na onderzoek door BRUGEL van de toestand van de flexibilitiedienstmarkt.

3.4 Opslag

Het CEP biedt een vrij ruim kader in verband met de energieopslag. De activiteit van de energieopslag en de energieopslagfaciliteit worden gedefinieerd in richtlijn 2019/944 (artikel 2. 59 en 60). Bovendien wordt de opslag beschouwd als een van de mogelijke activiteiten van een marktspeler zoals gedefinieerd in artikel 2. 25 van verordening 2019/943:

"25) "markdeelnemer": een natuurlijke persoon of rechtspersoon die elektriciteit aankoopt, verkoopt, of produceert, aan aggregatie doet of vraagresponsof energieopslagdiensten verstrekt, onder meer door het plaatsen van handelsorders op een of meerdere elektriciteitsmarkten, waaronder op balanceringsenergiemarkten;"

Verordening 2019/943 legt bovendien een kader op waarin de opslag op dezelfde voet van gelijkheid wordt geplaatst als de productie en de vraagresponsof (artikel 3).

Zo motiveert overweging 39 van verordening 2019/943 als volgt:

"(39) ... Nettarieven mogen niet discrimineren ten opzichte van energieopslag, er mogen geen negatieve prikkels tot stand worden gebracht met betrekking tot participatie in vraagresponsof en er mogen geen belemmeringen worden gecreëerd voor de verbetering van de energieefficiëntie."

Bovendien verstrekt artikel 15. 5 van richtlijn 2019/944 een kader met betrekking tot de actieve afnemers met een energieopslagfaciliteit:

"5. De lidstaten zorgen ervoor dat actieve afnemers met een energieopslagfaciliteit:

- a) het recht hebben om binnen een redelijke termijn na de aanvraag een netaansluiting te krijgen, mits is voldaan aan alle noodzakelijke voorwaarden zoals balanceringsverantwoordelijkheid en een passend metersysteem;*
- b) geen dubbele tarieven aangerekend krijgen, waaronder nettarieven, voor opgeslagen elektriciteit op hun eigen terrein of als ze flexibiliteitsdiensten leveren aan systeembeheerders;*
- c) niet worden onderworpen aan onevenredige vergunningsvereisten of vergoedingen;*
- d) gelijktijdig verschillende diensten mogen verlenen, indien dit technisch mogelijk is."*

We merken wel op dat de omzetting van het kader voor de energieopslag niet enkel beperkt blijft tot het niveau van de elektriciteitsordonnantie. Bepaalde elementen zullen moeten worden opgenomen in andere reglementaire teksten, onder meer de technische reglementen en de tariefmethodologieën. Bovendien wordt het tarief voor de injectie in het distributienet momenteel vastgelegd op 0 euro. Het is daarbij de bedoeling om de ontwikkeling van opslag aan te moedigen. BRUGEL hoopt dat de andere entiteiten, meer bepaald de federale overheid, een fiscale aanpak zullen hanteren die gunstig is voor de ontwikkeling van de opslag.

Gelet op het voorgaande beveelt BRUGEL de wetgever aan om ervoor te zorgen dat de principes die worden toegepast op de energieopslag en de rechten die aan die opslag worden toegekend krachtens de teksten van het CEP, worden nageleefd bij de omzetting ervan in het Brusselse recht. Deze principes houden onder meer verband met:

- **het recht om binnen een redelijke termijn te worden aangesloten op het net;**
- **het verbod om een dubbele heffing op te leggen;**
- **het recht om tegelijk aan meerdere diensten deel te nemen.**

3.5 Productie van hernieuwbare energie

Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (hierna 'richtlijn 2018/2001'):

- **biedt een veiligheid op de lange termijn aan de investeerders, en schetst tegelijk de criteria van redelijke steunregelingen (artikelen 4, 5, 6, 7)**

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft gekozen voor het mechanisme van groenestroomcertificaten om de ontwikkeling van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen te ondersteunen. In 2019 heeft BRUGEL een kwalitatieve studie⁵ over deze regeling opgesteld. In deze studie worden het bestaande systeem, de prestaties en de zwakke en sterke punten ervan onderzocht. Vervolgens werd ook een benchmarkstudie met andere landen en regio's uitgevoerd. Tot slot werden ontwikkelingspistes, zowel binnen als buiten het systeem, geanalyseerd. Naar aanleiding van deze studie zal BRUGEL tijdens het tweede kwartaal van 2020 een advies over zijn visie op de wenselijke evolutie van het steunsysteem opstellen.

Bovendien zou het zinvol zijn dat het Gewest de overeenstemming van de ingevoerde steunregeling met het Europese wettelijke kader dat van toepassing is op het vlak van staatssteun, zou evalueren

Wat de steun aan gas uit hernieuwbare energie betreft, bevat de gasordonnantie reeds wettelijke bepalingen. Deze artikelen zijn echter nog niet in werking getreden. Ook al is het potentieel voor de productie van hernieuwbare energie in Brussel niet erg groot, toch zou een denkoefening moeten worden gehouden over een eventuele invoering van steun aan biogas.

- **plaatst de consument centraal in de energietransitie en verleent hem uitdrukkelijk het recht om zijn eigen hernieuwbare energie te produceren op individuele of collectieve wijze of binnen een gemeenschap voor hernieuwbare energie**

Dit thema werd uitvoerig beschreven in punt 3.1.

- **breidt het mechanisme van garanties van oorsprong (GO) uit tot andere types energie uit hernieuwbare energiebronnen (gas, waterstof, enz.) (artikel 19)**

BRUGEL is van mening dat het zinvol is om in de gasordonnantie te voorzien in de juridische grondslag voor het invoeren van GO voor gas uit hernieuwbare energiebronnen. Het potentieel voor de productie van biogas lijkt beperkt in Brussel, maar het is toch belangrijk dat de Brusselaars op een solide en betrouwbare wijze hun verbruik van gas uit hernieuwbare energiebronnen kunnen aantonen.

- **voorziet in het invoeren van warmte- en koudnetten**

⁵ Kwalitatieve studie uitgevoerd door PwC voor rekening van BRUGEL over het huidige systeem ter ondersteuning van de productie van hernieuwbare energie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, en de mogelijke ontwikkeling ervan.

Het CEP legt een nauwkeurig kader vast voor de ontwikkeling van netten van thermische energie. Het bepaalt ook de rechten en plichten voor de beheerders en begunstigden van deze warmtenetten. De lidstaten zijn niet verplicht om een regulering van deze netten in te stellen.

BRUGEL meent dat, naar het voorbeeld van de VREG, deze bevoegdheid aan BRUGEL zou moeten worden toegekend als er een reguleringsinstantie zou moeten worden aangesteld voor deze netten. Een dergelijke aanpak zou een gelijke behandeling van de gebruikers van alle nettypes (elektriciteit, gas, thermische energie, enz.) mogelijk maken.

Gelet op het voorgaande en om de ontwikkeling van hernieuwbare energie in het Brusselse Gewest te versterken, beveelt BRUGEL aan om:

- 1. de stabiliteit van de uitgevoerde investeringen in hernieuwbare projecten te verzekeren door bepaalde verbeteringen voor een vlotter verloop en een versterking van de liquiditeit op de markt van groenestroomcertificaten;**
- 2. de opportuniteit om een steunregeling voor gas uit hernieuwbare energiebronnen in te voeren, te evalueren;**
- 3. de regeling van GO voor gas uit hernieuwbare energiebronnen uit te breiden;**
- 4. BRUGEL de bevoegdheid te verlenen om de rol van regulator van het warmtenet te bekleden, indien het Parlement beslist dat het net van thermische energie zou moeten worden gereguleerd.**

3.6 Actieve afnemers

In richtlijn 2019/944 wordt de afnemer centraal geplaatst in de energietransitie door hem een actieve rol toe te bedelen (artikel 15). De actieve afnemer moet met name deelnemen aan de markt, alleen of via aggregatie, de door hemzelf opgewekte elektriciteit en zijn flexibiliteit kunnen verkopen of kunnen deelnemen aan energie-efficiëntieregelingen. In dit verband wordt krachtens de voornoemde richtlijn een aantal rechten en plichten aan hem toegekend.

BRUGEL kan enkel pleiten voor een getrouwe omzetting van dit artikel in het Brusselse recht opdat de rol van de actieve afnemer en de algemene principes van het artikel hier ook zouden worden bekrachtigd.

Wat het valoriseren van de zelfopgewekte elektriciteit betreft, voorziet artikel 27, § 3 van de elektriciteitsordonnantie in de verplichting tot aankoop van de elektriciteitsoverschotten door de leverancier tegen een prijs die niet negatief of nul mag zijn. BRUGEL heeft praktische moeilijkheden opgemerkt voor de tenuitvoerlegging van dit artikel. De grootste is wel de afwezigheid van slimme meters die een opmeting om het kwartier mogelijk zouden maken. Bijgevolg beveelt BRUGEL aan dat, in afwachting van de technologische evolutie, de inwerkingtreding van dit artikel zou worden uitgesteld naar een datum die wordt vastgesteld door de Regering of door BRUGEL.

Bovendien vestigt de regulator de aandacht van de wetgever op het feit dat de concrete uitwerking van deze rechten en plichten zou moeten worden uitgevoerd in andere reglementaire teksten, met name de technische reglementen en de tariefmethodologieën.

Richtlijn 2019/944 voorziet voor de actieve afnemer onder meer in het recht om een aggregatiecontract af te sluiten om vrij elektriciteitsdiensten, inclusief aggregatie, te kunnen kopen en verkopen. In deze contractuele relatie heeft de afnemer het recht om:

- een contract af te sluiten zonder te beschikken over de toestemming van een andere marktpeler, met name de klassieke leverancier;
- duidelijke informatie te krijgen over de voorwaarden van het aggregatiecontract;
- minstens eenmaal per factureringsperiode kosteloos alle relevante vraagresponsover gegevens of gegevens over geleverde en verkochte elektriciteit te ontvangen, indien de afnemer hierom verzoekt;
- niet gediscrimineerd te worden door zijn leverancier van de afname, die hem niet mag onderwerpen aan discriminerende heffingen of logge administratieve procedures.

BRUGEL is van mening dat deze bepalingen moeten worden omgezet in het Brusselse recht om de ontwikkeling van nieuwe diensten aan te moedigen. Voor een betere bescherming van de afnemers en naar het voorbeeld van wat is bepaald voor de leveringscontracten van energie, zouden de algemene voorwaarden van het aggregatiecontract wel moeten worden onderworpen aan een voorafgaande goedkeuring.

BRUGEL raadt aan om het concept van actieve afnemer om te zetten in het Brusselse recht, alsook de rechten en plichten die verbonden zijn aan die nieuwe rol.

Bovendien beveelt BRUGEL aan dat de inwerkingtreding van de verplichting tot aankoop door de leveranciers zou worden uitgesteld naar een latere door de Regering of door BRUGEL vast te stellen datum. Het spreekt voor zich dat deze inwerkingtreding gekoppeld moet worden aan een grootschalige uitrol van slimme meters en aan de invoering van een digitaal platform waarmee de verzamelde gegevens kunnen worden verwerkt.

Tot slot is de regulator van mening dat het concept van het aggregatiecontract moet worden bekrachtigd in het Brusselse recht en dat de algemene voorwaarden van dit contract ter goedkeuring zouden moeten worden voorgelegd aan BRUGEL.

3.7 Uitrol van slimme meters

De slimme meetsystemen doen een beroep op geavanceerde technologieën inzake telling, beheer en communicatie en vormen de hoeksteen voor de implementatie van slimme netten. Deze slimme netten zijn essentieel om de energietransitie, die op gang is gebracht met heel ambitieuze doelstellingen tegen 2030 en zelfs koolstofneutraliteit tegen 2050, te doen slagen.

Om de energietransitie niet te missen, moet de eindafnemer centraal worden geplaatst in de denkoefening. De eindafnemer moet daarom zijn actieve rol ten volle kunnen spelen door de terbeschikkingstelling, via communicerende slimme meters, van gedetailleerde gegevens over zijn verbruik, met een mate van detail en een frequentie van de opmeting die compatibel zijn met de vereisten van de markt. Tegelijk moet de implementatie van begeleidende maatregelen voor de eindafnemers worden verzekerd, meer in het bijzonder voor de meest kwetsbare, in een streven naar een terugdringen van de dubbele digitale en energiekloof. Deze maatregelen moeten worden vastgelegd op basis van studies die moeten worden uitgevoerd in nauwe samenwerking met de betrokken sociale partners en van proefprojecten die worden georganiseerd door de DNB met steun van die spelers.

Met het oog op het bepalen van een model voor de uitrol waarbij rekening wordt gehouden met de context, de Brusselse, Belgische en Europese uitdagingen en de doelstellingen van de energietransitie, heeft BRUGEL een studie uitgevoerd waarvan de resultaten en een advies op eigen initiatief over de gedetailleerde visie op de uitrol van slimme meetsystemen in het BHG zullen worden voorgelegd aan een openbare raadpleging, tegelijk met de eerste aanpassingswerkzaamheden aan de elektriciteitsordonnantie. In dit advies beklemtoonde BRUGEL de noodzaak om het wettelijke (ordonnanties en besluiten) en regulerende (technische reglementen en tariefmethodologieën) kader op bepaalde punten aan te passen.

Gelet op het voorgaande vindt BRUGEL het noodzakelijk om op grote schaal slimme meters uit te rollen in twee etappes, teneinde zichzelf de middelen te verschaffen om alle organisatorische, operationele en regulerende aspecten van een geslaagde uitrol van deze meters te beheersen. BRUGEL beveelt trouwens aan om de ordonnantie te wijzigen, rekening houdend met de hierna vermelde elementen.

De eerste fase bestaat uit een aanpassing van het wettelijke kader om:

- een vervroegde uitrol in bepaalde prioritaire niches mogelijk te maken, alsook
- een vastlegging van een kader voor de veralgemeende uitrol. Een dergelijke uitrol vereist wel de implementatie van begeleidende maatregelen. Daarom kan de effectieve start van de grootschalige uitrol maar plaatsvinden na de goedkeuring van de ordonnantie en bepaalde uitvoeringsbesluiten.

Bijgevolg adviseert BRUGEL om het wettelijke kader aan te passen, meer bepaald artikelen 24ter en 18ter, respectievelijk de elektriciteits- en gasordonnantie, rekening houdend met de volgende aspecten:

- het systeem voor de toestemming van de eindafnemers (voor de communicatie op afstand met de meter) aanpassen aan de vereisten van een goede werking van het elektrisch systeem die de uitvoering van bepaalde essentiële taken vereist in overeenstemming met de Europese wetgeving op het vlak van het beheer van

meetgegevens (GDPR). Het komt erop aan om het opt-in-systeem (voorafgaande toestemming) enkel voor te behouden voor de functies die als een aanvulling op de goede werking van het elektrisch systeem worden gezien⁶ en iedereen toe te staan om zijn keuze om de communicatie op afstand uit te schakelen met zijn meter (opt-out) uit te oefenen, behalve dan voor de essentiële functies⁷. De door BRUGEL bestelde studie heeft immers de buitensporige kostprijs van de uitvoering van het 'opt-in'-systeem dat wordt aanbevolen door de Brusselse ordonnanties en de onverenigbaarheid van dat systeem met de goede werking van de energiemarkt aangetoond;

- de uitrol van slimme meters voor gas niet verplicht stellen om rekening te houden met de ongunstige resultaten die zijn aangetoond door de studie van BRUGEL en met de onzekerheden gezien de doelstellingen van koolstofneutraliteit die op Europees niveau zijn vastgesteld tegen 2050;
- aan de DNB begeleidingsmaatregelen opleggen inzake het gebruik van slimme meters voor bepaalde afnemers, met name de kwetsbare. Deze maatregelen moeten worden bepaald na haalbaarheidsstudies en proefprojecten. Ze moeten periodiek worden geëvalueerd tijdens de uitrol ervan om ze beter aan te passen mocht dat nodig zijn;
- prioritaire niches toevoegen in verband met eindafnemers die deelnemen aan energiegemeenschappen, onder meer collectief zelfverbruik, kwetsbare klanten en het capaciteitstarief. Er moet ook een **vroegtijdige gesegmenteerde uitrol worden toegestaan voor bepaalde prioritaire niches** die geïdentificeerd zijn door de studie (gedecentraliseerde producties, energiegemeenschap (waaronder collectief zelfverbruik), elektrische voertuigen, ...), om te kunnen profiteren van het aanbod van de markt dat beschikbaar zou zijn wanneer het platform voor de uitwisseling van gegevens met de markt (het ATRIAS-project) operationeel zal zijn, tegen 2022;
- voorzien in besluiten van de Regering, of een overdracht naar de technische reglementen, voor de definiëring van de minimale functies van de slimme meters en van de standaardregelingen voor het gebruik ervan. Dit betreft onder meer het aantal tariefblokken, de mate van detail en de frequentie van de opmeting. In dit verband is BRUGEL geen voorstander van het vastleggen van één enkele gebruiksregeling van deze meters, maar wel van de definiëring van een bindende standaardregeling waarbij de eindafnemers ook kunnen kiezen voor regelingen die meer op hun behoeften zijn afgestemd;
- aan de DNB een nauwkeurige periodieke verslaggeving over de opvolging van de uitrol volgens een door BRUGEL vastgesteld stramien opleggen;
- aan de DNB een periodieke verslaggeving van de impactanalyses voor de gegevensveiligheid en het respect voor de privacy van de eindafnemers opleggen.

Bovendien pleit BRUGEL ervoor om:

- de DNB ertoe aan te zetten om oplossingen te zoeken voor het beheer van de slimme meters (communicatietechnologie en procedure van uitwisselingen met de markt) die bevorderlijk zijn voor een harmonisering op Belgisch vlak, teneinde geen extra obstakels voor de commerciële spelers te creëren;

⁶ De maandelijkse opmeting op afstand moet verzekerd blijven; de opt-in zou bijvoorbeeld de mogelijkheid beogen om zich te onttrekken aan een lezing van de laadcurve of aan andere interventies op afstand die door de Regering zijn vastgelegd.

⁷ Synchronisering van de klok, update van de software, ... en alle andere functies zoals vastgelegd door de Regering.

- te voorzien in begeleidende maatregelen voor de klanten die slimme meters tot hun beschikking krijgen. Er moeten studies over de best practices worden uitgevoerd in nauwe samenwerking tussen de sociale spelers en de DNB en de geïdentificeerde maatregelen moeten worden uitgetest in proefprojecten om ze goed te keuren voordat ze worden veralgemeend;
- de DNB evaluaties van de technische en economische haalbaarheid van een veralgemeende uitrol van slimme meters te laten uitvoeren, rekening houdend met de gedetailleerde en actuele gegevens die deels voortvloeien uit de proefprojecten. Deze evaluaties moeten worden voorgesteld bij het indienen van ontwerpplannen van investeringen, met een precieze kalender die is afgestemd op de nieuwe Europese vereisten. Deze evaluaties moeten ten laatste tegen 31 mei 2021 worden uitgevoerd volgens het model dat wordt aanbevolen in de door BRUGEL bestelde studie.

BRUGEL wil tegelijk de meest geschikte tariefoplossingen onderzoeken en vindt het noodzakelijk om de technische reglementen grondig aan te passen om de uitrol en de werking van slimme meters zo goed mogelijk te omkaderen. Deze elementen zijn gespecificeerd op het advies op eigen initiatief van BRUGEL in verband met zijn visie op de uitrol van intelligente meetsystemen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest⁸.

De tweede fase bestaat hoofdzakelijk uit het uitvoeren van de veralgemeende uitrol van slimme meters volgens het meest gunstige model op economisch, milieu- en maatschappelijk vlak, zoals aangegeven in de studie in opdracht van BRUGEL en zoals vastgesteld in het wettelijke kader tijdens de eerste fase.

Om deze fase tot een goed einde te brengen, worden tijdens deze periode meerdere acties op het vlak van omkadering voorgesteld, met name:

- periodieke verslaggeving over de voortgangsstaat van de uitrol van de meters en de op voorhand vastgelegde begeleidende maatregelen, vooral voor de kwetsbare klanten;
- enquêtes naar de tevredenheid of de doeltreffendheid van de begeleidende maatregelen bij klanten bij wie een slimme meter is geplaatst;
- opvolging van de transformatie van de netten tot slimme netten volgens de door BRUGEL vast te leggen indicatoren. Deze indicatoren moeten onder meer de compatibiliteit meten van de vereisten op het vlak van de uitvoering van het aanbod van potentiële diensten van de markt met de capaciteit (het reactief vermogen) van het net om er tegen een lage kostprijs aan te beantwoorden.

⁸ Het advies zal aan een raadpleging worden onderworpen in de loop van maart 2020.

4 Versterking van de onafhankelijkheid en de opdrachten van de regulator

4.1 Hervorming van BRUGEL

Artikel 57, punten 4 en 5, van de richtlijn 2019/944 verstrekt de onafhankelijkheid van de regulator en herhaalt de noodzaak om zijn goede werking te verzekeren, met inbegrip van het personeelsbeheer. Volgens overweging 80 van diezelfde richtlijn betreft het een *conditio sine qua non* voor het verzekeren van de goede marktwerking.

BRUGEL heeft echter meermaals aan de alarmbel getrokken met betrekking tot de structurele problemen die zijn goede werking en onafhankelijkheid belemmeren (geen algemene governance, beperking van de vergoedingen van de leden van de raad van bestuur, geen statuut voor het personeel). Over al deze punten werd herhaaldelijk van gedachten gewisseld met de Regering. Ze werden gedeeltelijk vermeld in beslissing 96 van 16 mei 2019 betreffende het bedrag van de bezoldigingen, de voordelen van alle aard en de representatiekosten die worden toegekend aan de leden van de raad van bestuur en tot vaststelling van een overzicht van de werkinstrumenten die hun ter beschikking worden gesteld⁹. BRUGEL pleit door een duurzame en evenwichtige oplossing met inachtneming van de onafhankelijkheid van de regulator.

Bovendien heeft BRUGEL een audit besteld om zijn werklast te kunnen vaststellen. Het resultaat van de audit moet het onder meer mogelijk maken om de werklast in overeenstemming te brengen met de ter beschikking gestelde middelen.

Om zijn onafhankelijkheid en goede werking te waarborgen, vraagt BRUGEL om zijn hervorming door te voeren in de wetgeving, meer bepaald wat betreft zijn bestuursstructuur of zijn onafhankelijkheid op het vlak van het personeelsbeheer.

4.2 Noodzaak tot diversifiëring van de financieringsbronnen van BRUGEL

Om de goede werking van BRUGEL te verzekeren, moet het Gewest voldoende financiële middelen ter beschikking stellen van de regulator (artikel 57 van richtlijn 2019/944). Vandaag is het budget van BRUGEL goedgekeurd door het Parlement. De bovengrens van dit budget is echter 15 % van de ontvangsten van het energiefonds. De werking van BRUGEL hangt dus sterk af van de wisselvallige inkomsten van het voornoemde fonds.

Daarom pleit BRUGEL voor een diversifiëring van de financieringsbronnen van zijn activiteiten. In deze denkoefening denkt BRUGEL dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen 'de verplichte opdrachten'¹⁰ van de regulator en de 'overige opdrachten' die de Brusselse wetgever aan BRUGEL heeft toevertrouwd. Wat die laatste betreft, denkt de regulator onder meer aan

⁹ <https://www.brugel.brussels/publication/document/beslissingen/2020/nl/BESLISSING-96quater-VERGOEDING-raad-van-bestuur-BRUGEL.pdf>

¹⁰ De taken die op basis van het Europees recht aan BRUGEL zijn toevertrouwd, zoals het vaststellen van de tarieven, de technische reglementen, de goedkeuring van het investeringsplan of de behandeling van geschillen.

de activiteit van het beheer van de groenestroomcertificaten/garanties van oorsprong en de toekenning van de status van beschermde klant.

Wat de verplichte opdrachten betreft, denkt BRUGEL dat de financiering ervan ook ten laste zou kunnen worden genomen door de gemeenschap via de factuur. Er moet ook worden nagedacht over de vraag of het indienen van een vergunningsaanvraag niet zou moeten voorzien in te betalen kosten. Dit geldt ook voor het behoud van een vergunning zonder effectieve activiteit.

De andere opdrachten kunnen dan weer worden gefinancierd door andere bronnen. Bijgevolg:

- Wat betreft het beheer van de garanties van oorsprong (GO), moet worden bepaald dat BRUGEL beheers- of transactiekosten, waarvan BRUGEL zelf de modaliteiten bepaalt, mag aanrekenen. Binnen de AIB ('Association of Issuing Bodies'), de Europese organisatie die de meeste organisaties die GO toekennen en beheren groepeert, zijn organisaties zoals BRUGEL die geen kosten voor de toekenning, overdracht of annulering van GO aanrekenen, in de minderheid. Bovendien gaan meer en meer organisaties die vroeger niets aanrekenden, nu over naar een systeem waarin ze kosten factureren. De laatste die dat deed, was de VREG, die een systeem van 'fees' heeft ingevoerd voor elke GO-transactie vanaf 1 januari 2020¹¹. Zodoende riskeert het GO-uitwisselingsplatform van BRUGEL, als het een van de weinig gratis platformen in Europa blijft, de Europese draaischijf te worden, met alle eraan verbonden kosten voor het beheer, de ontwikkeling en het IT-onderhoud.
- Wat het beheer van groenestroomcertificaten betreft, zou de ordonnantie moeten bepalen dat BRUGEL beheerskosten, waarvan de modaliteiten door de Regering worden bepaald, mag aanrekenen.
- De activiteit inzake de beschermde klant zou op haar beurt kunnen worden gefinancierd via methoden en middelen van het Gewest, met andere woorden het gewestelijk budget.

Bovendien zou het wenselijk zijn om naar het voorbeeld van het 'energiebudget' een maximumbedrag vast te stellen voor het 'waterbudget'. De financiering zou ook van de sector kunnen komen, net als bij energie, met andere woorden via een 'recht' van het type 'artikel 26'.

BRUGEL beveelt een diversifiëring van zijn financieringsbronnen aan door een duidelijk onderscheid te maken tussen de verplichte opdrachten van de regulator en de andere opdrachten die hem zijn toegekend door de Brusselse wetgever. Bovendien moet ook de financiering van BRUGEL voor zijn opdracht van toezicht op de waterprijs worden hervormd.

¹¹ <https://www.vreg.be/nl/vreg-platform-en-retributie>

4.3 De versterking van de bevoegdheden van de regulator

Richtlijn 2019/944 streeft naar een versterking van de bevoegdheden van de regulerende instanties, met name:

- **De regulator moet de tarieven of de berekeningsmethoden hiervoor kunnen vaststellen of goedkeuren (artikel 59, I, a).**

Momenteel bepaalt de energieordonnantie dat de tariefmethodologie tijdens de tariefperiode kan worden aangepast door overleg met de netbeheerder, maar enkel in het geval van uitzonderlijke omstandigheden. In het kader van het advies over de laatste herziening van de ordonnantie¹² had BRUGEL zich reeds verzet tegen deze formulering, overwegende dat deze bepaling zijn exclusieve tariefbevoegdheid aantast, omdat de regulator zijn beslissing tweemaal moet motiveren. BRUGEL verwijst naar de motivering die is opgenomen in dit vorige advies en herinnert eraan dat de Europese Commissie de positie van BRUGEL heeft bevestigd door een ingebrekestellingsprocedure in te leiden tegen België wegens schending van de exclusieve tariefbevoegdheden van de regulator.

- **De regulerende instantie moet toezicht houden op en de prestaties beoordelen van de DNB met betrekking tot de ontwikkeling van een slim netwerk dat gericht is op energie-efficiëntie en de integratie van energie uit hernieuwbare bronnen op basis van een beperkte reeks indicatoren, en om de twee jaar een nationaal rapport publiceren met aanbevelingen (artikel 59, I, I)**

De DNB speelt een eersterangsrol in de energietransitie. Hij moet er meer bepaald in de eerste plaats toe worden aangezet en aangemoedigd om de nieuwe paradigma's van de energiemarkt over te nemen in het beheer van zijn net. Opdat deze overgang van de netbeheerder naar een systeembeheerder effectief zou zijn, is het belangrijk dat de regulator hem kan opvolgen via performantie-indicatoren. BRUGEL heeft reeds bepaalde indicatoren ingevoerd in het kader van zijn tariefbevoegdheden. Deze opvolging van de prestaties van de DNB moet wel nog wettelijk worden bekrachtigd en versterkt. De regulator pleit voor een volledige omzetting van dit artikel.

- **BRUGEL moet ook toezicht uitoefenen op het wegnemen van ongerechtvaardigde belemmeringen en beperkingen voor het verbruik van zelfopgewekte elektriciteit en energiegemeenschappen (artikel 59, I, z).**

De Europese Unie heeft duidelijk laten blijken dat ze energiegemeenschappen wil ontwikkelen en het aandeel van zelfopgewekte elektriciteit wil verhogen, wat een van de belangrijkste factoren is voor een geslaagde energietransitie. Het is echter onmiskenbaar dat de praktische uitvoering van dit totaal nieuwe concept riskeert te stuiten op obstakels en beperkingen, op administratief, reglementair of tariefvlak.

BRUGEL zou, als regulator met een gedetailleerd beeld van de energiemarkt en als adviseur van de overheid, deze rol van toezichthouder ten volle op zich kunnen nemen.

¹²¹² Zie: <https://www.brugel.brussels/publication/document/adviezen/2017/nl/Advies-243-Voorontwerp-ordonnantie-2017.pdf>

- **De regulator is ook belast met de vaststelling of de goedkeuring van de voorwaarden voor de verstrekking van ondersteunende diensten, die zo economisch mogelijk worden uitgevoerd en die passende stimuleringsmaatregelen bieden voor netwerkgebruikers om hun input en output op elkaar af te stemmen (artikel 59, 7, b)**

De distributienetbeheerder is belast met de dispatching van productie-installaties en vraagrespons op niet-discriminerende, transparante en marktgebaseerde wijze (artikel 12 van verordening 2019/943). Aangezien hij verantwoordelijk is voor de verwerving van de producten en diensten die noodzakelijk zijn voor de exploitatie van zijn net, meer bepaald op het vlak van de ondersteunende diensten, moet de regulator de voorwaarden voor de verstrekking van die diensten en producten kunnen goedkeuren of vaststellen.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zou het kader in verband met het netbeheer moeten evolueren in de richting van een dynamisch netbeheer, onder meer door het invoeren van producten door de DNB. In dit verband zou BRUGEL moeten beschikken over de bevoegdheid om de voorwaarden van deze producten goed te keuren ter waarborging van hun redelijk en niet-discriminerend karakter.

- **Het ontwikkelingsplan van de DNB moet worden goedgekeurd door de regulator (artikel 32.3)**

Het ontwikkelingsplan vormt een sleutelinstrument om de DNB ertoe aan te zetten het netbeheer aan te pakken op een manier die aansluit bij de energietransitie (zie punt 4.4). Artikel 32.4 van richtlijn 2019/944 voorziet in een bevoegdheid tot initiatief voor de regulator om te kunnen verzoeken om wijzigingen van het plan.

BRUGEL kan de noodzaak om een dergelijke bevoegdheid te bekrachtigen, enkel maar ondersteunen. Een bevoegdheid om actie te ondernemen inzake het investeringsplan vormt een van de onmisbare instrumenten voor de regulator om een doeltreffende regulering van de monopolistische ondernemingen te kunnen waarborgen. Nog principiëler pleit BRUGEL voor een bevoegdheid tot volledige goedkeuring van deze ontwikkelingsplannen. Dit sluit trouwens aan bij de beleidsoriëntaties van de Regering.

- **Elke andere activiteit die de DNB ontwikkelt naast de activiteiten die hem toekomen krachtens richtlijn 2019/944 of verordening 2019/943, moet worden goedgekeurd door de regulator (artikel 31. 10)**

BRUGEL vindt dat dit artikel getrouw moet worden omgezet in het Brussels wettelijk kader. Het betreft een bevoegdheid die de regulator in staat zal stellen om op globale wijze toezicht te houden op alle activiteiten van de DNB.

- **Goedkeuring van de voorwaarden voor de procedure van offerteaanvragen voor de oplaadpunten van elektrische voertuigen of voor de eigenaren van opslaginstallaties**

Richtlijn 2019/944 voorziet in een specifiek kader opdat de DNB activiteiten zou kunnen ontwikkelen voor de laadpalen voor elektrische voertuigen of voor de opslag. In het algemeen moet ervoor worden gezorgd dat die activiteiten enkel kunnen worden ontwikkeld als de markt niet beantwoordt aan de vraag. Welnu, de regulator speelt een belangrijke voorafgaande

rol om te garanderen dat de voorwaarden voor de procedure van offerteaanvragen niet-discriminerend zijn en geen ongerechtvaardigde belemmeringen zijn die zouden kunnen verhinderen dat private spelers eraan kunnen beantwoorden.

Gelet op het voorgaande vraagt BRUGEL:

- om de artikelen van de ordonnanties in verband met de exclusieve tariefbevoegdheid van BRUGEL aan te passen om ervoor te zorgen dat ze compatibel zijn met het Europese recht. Met andere woorden, de beslissing om de tariefmethodologieën aan te passen zou niet mogen afhangen van een overleg met de DNB of met het optreden van uitzonderlijke omstandigheden;
- om zijn bevoegdheid om de prestaties van de DNB tot stand te brengen en er toezicht op te houden opdat die laatste zijn net flexibel en veerkrachtig zou maken, wettelijk te bekrachtigen;
- om BRUGEL een toezichthoudende rol toe te kennen bij het wegnemen van belemmeringen voor de ontwikkeling van het zelfverbruik en de energiegemeenschappen;
- om de voorwaarden voor de verstrekking van ondersteunende diensten door de DNB te kunnen goedkeuren;
- om BRUGEL de bevoegdheid toe te kennen tot goedkeuring van de ontwikkelingsplannen, met inachtneming van de door de Regering genomen beleidslijnen;
- om BRUGEL te machtigen afwijkingen toe te kennen aan de DNB voor alle activiteiten die deze laatste ontwikkelt naast de activiteiten die hem die hem toekomen krachtens richtlijn 2019/944 of verordening 2019/943;
- om de rol van BRUGEL bij het goedkeuren van de voorwaarden voor offerteaanvragen voor laadpalen voor elektrische voertuigen en opslagactiviteiten te bekrachtigen.

4.4 Tarieven

- **De tarieven moeten aansluiten bij de beleidsoriëntering, meer bepaald op het vlak van de energietransitie**

De tariefbevoegdheid van BRUGEL is exclusief. Met andere woorden, BRUGEL moet de tarieven in alle onafhankelijkheid kunnen goedkeuren. Zijn beslissing moet wel aansluiten op de ingenomen beleidsstandpunten, met name op het vlak van de elektrische voertuigen, de ontwikkeling van het zelfverbruik of de energiegemeenschappen. Bij wijze van voorbeeld: artikel 18 van verordening 2019/943 bepaalt dat de tarieven geen negatieve prikkels tot stand mogen brengen met betrekking tot zelfproductie, zelfconsumptie of participatie in vraagrespons. Ze mogen geen discriminatie, noch op positieve, noch op negatieve wijze, tot stand brengen ten opzichte van energieopslag of -aggregatie. Naar het voorbeeld van deze bepaling moet de Brusselse wetgever een tariefrichtlijn in verband met de energietransitie vaststellen. In voorkomend geval zal deze richtlijn door BRUGEL ten uitvoer worden gelegd in de tariefmethodologieën.

Bijgevolg raadt BRUGEL de wetgever aan om in de ordonnantie een richtlijn op te nemen die bepaalt dat de regulator, bij het uitoefenen van zijn tariefbevoegdheid, de energietransitie moet bevorderen, en tegelijk rekening moet houden met het algemeen belang van alle Brusselaars.

- **De energiefactuur mag niet worden verzaamd met tarieftoeslagen**

BRUGEL moet erover waken dat de investeringen in de netten relevant zijn en dat die netten efficiënt worden geëxploiteerd. De afschrijvingskosten die worden teweegebracht door deze investeringen, worden gedekt door de door BRUGEL goedgekeurde distributietarieven. De tarieven vormen een belangrijk instrument waarmee aan de eindafnemers het signaal kan worden gegeven om ook bij te dragen tot een goed gebruik van het net. Dit prijssignaal wordt sterk afgezwakt door de verschillende toeslagen die de tarieven moeten dekken, los van de netkosten als dusdanig. Zo vormt de wegenisretributie (terugbetaald aan de gemeenten) bijvoorbeeld een vrij hoge belasting¹³. De discussies over de invoering van een eventuele gewestelijke wegenisretributie hebben deze vaststelling enkel maar kracht bijgezet.

Daarom dringt BRUGEL er bij de wetgever op aan op geen nieuwe toeslagen op te nemen in de energiefactuur van de gebruikers, en meer in het bijzonder wat de distributiecomponent betreft.

- **De wegenisretributie moet worden heroverwogen**

In overeenstemming met artikel 28 van de gasordonnantie hebben de 19 Brusselse gemeenten elk via een gemeentelijk reglement het maximumbedrag van de wegenisretributie vastgesteld. Ook al gaat het strikt genomen niet om een tarief, toch is deze retributie opgenomen in de tarievenlijst van Sibelga. De modaliteiten voor de factureringwijze van deze wegenisretributie doen echter nog veel vragen rijzen.

¹³ Respectievelijk ongeveer 23,4 miljoen euro voor elektriciteit en 12,2 miljoen euro voor gas in 2018.

In het kader van de aanpassing van de ordonnantie in 2018¹⁴ had BRUGEL reeds een aantal opmerkingen geformuleerd, die de toenmalige wetgever niet heeft verwerkt.

Daarom beveelt BRUGEL het volgende aan:

- de Regering zou een duidelijk standpunt moeten innemen over het maximumbedrag van de elektriciteitsretributie;
- voor de gasretributie bestaat er dan wel een maximumbedrag, maar de wegenisretributie van de afnemers, die dit maximumbedrag benadert, is goed voor bijna 75% van de distributiecomponent. Dit punt is geen goed signaal voor de Brusselse grootverbruikers en zou moeten worden herbekeken.

BRUGEL verzoekt de Regering bovendien om, enerzijds, de afstemming van deze wegenisretributie op haar oorspronkelijke doelstellingen te onderzoeken¹⁵ en om anderzijds na te denken over een betere uitvoering (dekking door een vaste term in plaats van door een proportionele, vrijstelling voor openbare gebouwen, weghalen van de wegenisretributie uit de distributietarieven, vrijstelling voor de openbare verlichting, voor collectief zelfverbruik of energiegemeenschappen, ...).

- De vergoeding voor de door de DNB geïnvesteerde kapitalen mag niet verplicht zijn

Artikel 9^{quinquies} van de elektriciteitsordonnantie en de tegenhanger voor gas voorzien in de volgende richtlijn:

" 9° de normale vergoeding van in de gereguleerde activa geïnvesteerde kapitalen moet de distributienetbeheerder in staat stellen om de noodzakelijke investeringen voor de uitoefening van zijn opdrachten te verwezenlijken;"

In het Brusselse Gewest zijn de kosten die verbonden zijn aan de noodzakelijke investeringen voor de uitoefening van de opdrachten van SIBELGA gedekt door de tarieven (inclusief in voorkomend geval een financieringsmarge). De vergoeding van de kapitalen werd echter van oudsher volledig door de DNB terug uitgekeerd aan zijn aandeelhouder. De vergoeding van de kapitalen werd dus niet aangewend voor de door SIBELGA gedane investeringen.

Gelet op het voorgaande en naar het voorbeeld van de kaderordonnantie 'water' beveelt BRUGEL aan dat de vergoeding voor de geïnvesteerde kapitalen een mogelijkheid wordt voor de regulator.

¹⁴ Advies Brugel aanpassing ordonnantie 2018:

<https://www.brugel.brussels/publication/document/adviezen/2017/nl/Advies-243-Voorontwerp-ordonnantie-2017.pdf>

¹⁵ Invoering om het dividendenverlies te compenseren zonder de energieprijzen te verhogen (cf. https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&ved=2ahUKewj5_4iOlbXnAhVM_qQKHRuYDsEQFjAEegQIBxAB&url=http%3A%2F%2Fweblex.brussels%2Fdata%2Fdata%2Fdoc%2F2003-04%2F106679%2Fimages.pdf&usg=AOvVaw33Xo_EIukA5mwiu0258VUA).

- **Een eventuele fusie tussen het Comité van watergebruikers en de Raad van gebruikers van elektriciteit en gas**

BRUGEL moedigt een fusie tussen het Comité van watergebruikers en de Raad van gebruikers van elektriciteit en gas aan. Deze bepaling zou een efficiëntere en meer samenhangende aanpak mogelijk maken, omdat de beoogde gebruikers immers dezelfde zijn. Dit zou ook gunstig zijn voor de ontwikkeling van een transversale visie op de regelgevende en tariefaspecten, een betere informatiedoorstroming en een sterkere kennisbasis bij de vertegenwoordigers, wat input zou kunnen leveren voor een diepgaander debat.

De term '*Raad*' zou in de elektriciteits- en gasordonnanties enkel mogen worden gebruikt voor de Raad van gebruikers, en niet om de Europese Raad aan te duiden.

4.5 Ontwikkelingsplan (of momenteel investeringsplan)

Rekening houdend met de noodzaak om de energietransitie te doen slagen, denkt BRUGEL dat het investeringsplan moet evolueren in de richting van een ontwikkelingsplan¹⁶ in overeenstemming met artikel 32.3 van richtlijn 2019/944.

- **De inhoud van het investeringsplan moet worden aangepast**

Om te kunnen waarborgen dat de elektriciteits- en gasnetten de realisatie van de verschillende transitiedoelstellingen kunnen ondersteunen en verzekeren, moet de inhoud van de investeringsplannen van de DNB en de GTNB worden herzien. Artikel 32.3 van richtlijn 2019/944 bepaalt met name dat dit ontwikkelingsplan:

- transparantie moet bieden over de flexibiliteitsdiensten op middellange en lange termijn;
- moet aangeven welke investeringen voor de komende vijf tot tien jaar worden gepland, met nadruk op de infrastructuur die vereist is voor de aansluiting van nieuwe productiecapaciteit en nieuwe belasting, inclusief oplaadpunten voor voertuigen;
- de vraagresponsovereenkomst, energie-efficiëntie, opslagfaciliteiten en andere hulpbronnen moet vermelden die de DNB moet gebruiken als alternatief voor de uitbreiding van zijn net.

BRUGEL is dus de mening toegedaan dat de analyses en de investeringen van de netbeheerders die de door de overheid vastgestelde transitiedoelstellingen beogen te begeleiden, moeten worden opgenomen in de investeringsplannen. Deze analyses en investeringen houden met name verband met het vermogen van het net om de toename van de productie van hernieuwbare energie, de ontwikkeling van projecten van collectief zelfverbruik, het vermogen van het net om te zorgen voor de aansluiting en het opladen van batterijen voor elektrische voertuigen, de decarbonisering van de verwarming, enz., en met alle hierna vermelde punten.

Daarom beveelt BRUGEL de wetgever aan om artikel 12 van de elektriciteitsordonnantie, die de minimale inhoud van de investeringsplannen vastlegt, aan te passen. Met andere woorden:

- **BRUGEL beveelt aan om § I, 8° in deze zin te wijzigen: "*8° de staat van de studies, projecten en implementaties van oplossingen voor de energietransitie, van slimme netten en, in voorkomend geval, van slimme meters alsook de prioritaire niches die zijn vastgesteld voor de eventuele invoering van deze meters.*"**

Deze paragraaf moet ook worden aangevuld met nieuwe punten 11°, 12°, 13° en 14° die als volgt luiden:

¹⁶ Zie het advies van BRUGEL <https://www.brugel.brussels/publication/document/adviezen/2017/nl/Advies-243-Voorontwerp-ordonnantie-2017.pdf>

"11° een evaluatie op basis van meerdere scenario's van de impact van de doelstelling van koolstofneutraliteit tegen 2050 op het verbruik van de netgebruikers en op de ontwikkeling van het gasnet;

12° informatie over de flexibiliteitsdiensten op middellange en lange termijn;

13° de infrastructuur die vereist is voor de aansluiting van nieuwe productiecapaciteit en nieuwe belasting, inclusief oplaadpunten voor voertuigen;

14° de vraagrespons, energie-efficiëntie, opslagfaciliteiten en andere hulpbronnen die de netbeheerder moet gebruiken als alternatief voor de uitbreiding van zijn net."

- **Aanpassing van de frequentie van het indienen van het investeringsplan van ELIA**

BRUGEL plaatst vraagtekens bij de relevantie van het handhaven van een procedure voor het indienen van het investeringsplan van de GTNB zoals beoogd door de elektriciteitsordonnantie, vooral wat de periodiciteit betreft. Deze procedure is identiek aan die voor het investeringsplan elektriciteit van de DNB.

Er kunnen echter meerdere mogelijke redenen worden genoemd waarom een specifiek aan het investeringsplan van de GTNB aangepaste indieningsprocedure passender zou kunnen zijn:

- het net van de GTNB is aanzienlijk kleiner dan het net van de DNB;
- de ontwikkeling van dit net verloopt erg snel;
- de opmerkingen die tijdens de twee meest recente raadplegingen werden ontvangen, laten zien dat de belangstelling die de stakeholders voor het investeringsplan van ELIA tonen, niet van dusdanige aard is dat een jaarlijkse raadpleging gerechtvaardigd lijkt.

Bovendien is de indieningsperiodiciteit van de investeringsplannen van ELIA voor goedkeuring anders dan die van de andere entiteiten van het land:

- op federaal niveau is de periodiciteit langer: het ontwikkelingsplan wordt op dit moment elke vier jaar herzien. Er zijn besprekingen lopende om over te stappen op een periodiciteit van eens om de twee jaar.
- op Waals niveau wordt het aanpassingsplan om de twee jaar herzien, met een jaarlijkse update.

Bijgevolg beveelt BRUGEL de wetgever aan om de periodiciteit van het indienen van de investeringsplannen van de GTNB aan te passen. Het investeringsplan voor de GTNB zou tweejaarlijks moeten worden ingediend.

De GTNB moet wel jaarlijks uiterlijk op 31 mei een verslag bezorgen aan BRUGEL, waarin onder meer informatie over de prognoses van de evolutie van het belasting van het net is opgenomen, om de coherentie van de door de DNB meegedeelde informatie te kunnen onderzoeken.

Het stramien voor dit verslag wordt vastgelegd door BRUGEL.

- **De raadplegingsprocedure voor de ontwikkelingsplannen**

In artikel 32.4 van richtlijn 2019/944 wordt bepaald dat de DNB verplicht is een openbare raadpleging over zijn ontwikkelingsplan te organiseren. Het resultaat van de raadpleging en het ontwikkelingsplan moeten worden gepubliceerd.

De elektriciteitsordonnantie bepaalt dat BRUGEL overgaat tot de raadpleging van de betrokken administraties, de daadwerkelijke of potentiële gebruikers van het net en van de Raad betreffende bepaalde aspecten van het ontwerpplan.

BRUGEL meent dat de huidige goedkeuringsprocedure voor het ontwikkelingsplan gebaat zou zijn bij een herziening.

Daarom beveelt BRUGEL de wetgever aan om de artikelen 10 van de gasordonnantie en 12 van de elektriciteitsordonnantie als volgt aan te passen:

- **De openbare raadpleging heeft betrekking op het voorlopig ontwikkelingsplan en wordt georganiseerd door de netbeheerder;**
- **Bij het voorlopig ontwikkelingsplan wordt een ge vulgariseerde versie van de hoofdpunten van dit plan gevoegd, van bij de aanvang van de raadpleging**

4.6 Kosten van de openbare dienststopdrachten, inclusief de openbare verlichting

- De kosten verbonden aan de openbare dienstverplichtingen (ODV) van SIBELGA moeten worden beheerst en moeten beantwoorden aan het criterium van 'economisch redelijk'

De kosten verbonden aan de ODV die worden gedekt door de distributietarieven, kunnen momenteel aan geen enkele incentive regulation worden onderworpen. Met andere woorden, de regulator kan deze kosten niet in vraag stellen door een vergelijkende analyse van de andere kosten van een andere vergelijkbare DNB of door gebruik te maken van performantiecriteriën. Bijgevolg kan geen enkele daadwerkelijke controle worden uitgevoerd door de regulator en heeft de DNB geen enkele incentive om zijn aan de ODV verbonden kosten te beheersen. Alle kosten van deze ODV worden momenteel integraal betaald door de factuur aan de Brusselaars. Een dergelijke vrijheid van handelen van de DNB mag niet nadelig zijn voor de verbruiker. In het Waalse Gewest mag de CWaPE de aan de ODV verbonden kosten van de DNB trouwens controleren en mag ze onredelijke kosten verwerpen.

Daarom is BRUGEL van mening dat de kosten verbonden aan de ODV moeten worden beheerst en moeten beantwoorden aan het criterium van 'economisch redelijk'. BRUGEL moet toezicht kunnen uitoefenen op het redelijke karakter van de kosten van deze door de DNB uitgevoerde opdrachten.

- De financiering van de kosten van de ODV moet worden gediversifieerd

In de loop der jaren werd aan de DNB een toenemend aantal openbare dienststopdrachten toegekend, zoals het beheer van beschermde klanten of de openbare verlichting. Deze kosten worden integraal gefinancierd door de elektriciteits- of gasfactuur.

Daarom nodigt BRUGEL de wetgever uit om na te denken over het weghalen van bepaalde ODV uit de energiefactuur en om de financieringswijzen van de ODV te diversifiëren om te komen tot een meer evenwichtige verdeling.

- De activiteit van openbare verlichting van de DNB moet scherper worden gecontroleerd, meer bepaald via het invoeren van een investerings- en exploitatieplan van het net van openbare verlichting

De activiteit in verband met het beheer van de gemeentelijke openbare verplichting is, op budgettair vlak, de belangrijkste openbare dienststopdracht (ODO) van de DNB. Ze maakt immers meer dan 80 % van het totale budget van de ODO uit. Het vastgelegde budget voor het jaar 2020 voor het beheer van de openbare verlichting heeft trouwens voor het eerst het bedrag van dertig miljoen euro overschreden. Dit vormt, bijvoorbeeld, een budget dat hoger is dan de investeringen in het gasdistributienet voor ditzelfde jaar.

Rekening houdend met het belang van de opdracht van het beheer van de gemeentelijke openbare verlichting¹⁷ moet het model van het door SIBELGA overlegde verslag worden aangepast. De graad van detail van de informatie die in het programma en in het verslag over de uitvoering van de ODO wordt meegedeeld, is immers niet meer in overeenstemming met het belang van de budgettaire en technische uitdagingen (Intelligent Smart Lighting, uitrol van led, gedeeld gebruik van de infrastructuur, ...).

Daarom beveelt BRUGEL de wetgever aan om te voorzien in nieuwe bepalingen in verband met het indienen van het programma en het uitvoeringsverslag van de ODO in verband met de activiteiten rond het beheer van de openbare verlichting.

BRUGEL wenst dat het beheer van de openbare verlichting zou worden toegelicht in specifieke verslagen. De DNB zou moeten voorzien in de invoering van:

- een driejaarlijks investerings- en exploitatieplan (jaarlijks te actualiseren) van het openbaar verlichtingsnet, dat jaarlijks op 30 juni wordt voorgelegd aan BRUGEL en aan de Regering;
- een opvolgingsverslag van de uitvoering van het investerings- en exploitatieplan van het openbaar verlichtingsnet voor het afgelopen jaar, dat jaarlijks op 31 maart wordt voorgelegd aan BRUGEL en aan de Regering.

Het driejaarlijkse investerings- en exploitatieplan houdt rekening met:

- de behoeften aan vernieuwing van het park;
- een volledig project per gemeente, gemotiveerd op basis van objectieve criteria;
- objectieven inzake energie-efficiëntie;
- behoeften aan gedeeld gebruik van de infrastructuur.

BRUGEL beveelt de wetgever aan om te voorzien in een bepaling die specificeert dat de stramien van deze verslagen worden opgesteld door BRUGEL

Tot slot beveelt BRUGEL de wetgever aan om in artikel 24bis, § 1, 2° te specificeren dat het beheer van de openbare verlichting door SIBELGA geen betrekking heeft op decoratieve verlichting.

¹⁷ Zoals vermeld in de eerste adviezen over de programma's van de ODO, zou kunnen worden overwogen om in de toekomst één enkele speler te hebben die instaat voor het beheer van de openbare verlichting op de gemeente- en gewestwegen.

Bovendien zouden alle kosten in verband met het beheer van de openbare verlichting op de gemeentelijke wegen moeten worden gebudgetteerd door SIBELGA en volledig worden gefinancierd door de elektriciteitsfactuur.

Artikel 24bis van de elektriciteitsordonnantie bepaalt echter dat de kosten in verband met de openbare verlichtingswerken in bepaalde gevallen ten laste zijn van de gemeenten of van een andere subsidiërende overheid:

"De kosten betreffende openbare verlichtingswerken die niet opgenomen zijn in het driejarig programma en die door een gemeente worden aangevraagd bij de distributienetbeheerder en die door deze laatste aanvaard worden, zijn ten laste van de betrokken gemeente."

Tot slot zouden de regels voor de tenlasteneming van de kosten voor de openbare verlichtingswerken tussen de gemeenschap via de tarieven en de derden, moeten worden verduidelijkt met het oog op een betere tenuitvoerlegging ervan. Deze werkzaamheden zouden kunnen worden verricht via de tariefmethodologie.

BRUGEL pleit ook voor deelname van de overheid aan de financiering van de openbare verlichting. Zo wordt het verbruik van de gemeentelijke openbare verlichting in de andere gewesten van het land bijvoorbeeld niet doorberekend in de gebruikersfactuur (zoals in Brussel), maar komt het ten laste van de gemeenten.

4.7 Administratieve sancties

BRUGEL kan administratieve boetes opleggen op basis van artikel 32 van de elektriciteitsordonnantie en van artikel 24 van de gasordonnantie.

De bewoording van deze bepalingen laat momenteel wel twijfel bestaan over de mogelijkheid voor BRUGEL om een boete op te leggen in het geval van niet-naleving van de MIG. BRUGEL meent nochtans dat het gezien zijn opdrachten en gezien de uitdrukkelijke bevoegdheid van de Geschillendienst om klachten over de toepassing van de MIG te behandelen¹⁸, nodig is om het materiële toepassingsgebied van deze artikelen te verduidelijken.

De huidige formulering van deze bepalingen is ook op meerdere punten onduidelijk, onder meer over de termijn binnen welke de betrokkene het sanctiedossier kan raadplegen.

BRUGEL meent dat hem een ruimere termijn moet worden toegekend om te kunnen beslissen een sanctie op te leggen. Een dergelijke ruimere termijn zou het mogelijk maken om het bedrag van de op te leggen boete te ramen binnen de vork van de toegestane bedragen.

In een streven naar samenhang zouden deze aanpassingen ook moeten worden aangebracht in artikel 24 van de gasordonnantie.

¹⁸ Cf. art. 30novies, § 1, 1° van de elektriciteitsordonnantie

Daarom stelt BRUGEL voor om §§ 1 en 2 van artikel 32 van de elektriciteitsordonnantie als volgt te herschrijven:

*"§ 1. Onverminderd de andere maatregelen bepaald in deze ordonnantie of de uitvoeringsbesluiten ervan, kan Brugel elke natuurlijke of rechtspersoon gelasten **zich binnen de termijn die Brugel bepaalt, te houden aan de bepalingen van deze ordonnantie, de uitvoeringsbesluiten ervan, de technische reglementen of de geldende MIG**. Als deze persoon in gebreke blijft na het verstrijken van de termijn, kan Brugel hem een administratieve boete opleggen. Deze boete mag, per kalenderdag, niet lager zijn dan 1.239 euro en niet hoger dan 99.157 euro. De totale boete mag niet meer bedragen dan tien procent van de omzet die de betreffende persoon gerealiseerd heeft op de gewestelijke markt voor elektriciteit in de loop van het laatste afgesloten boekjaar, indien dit bedrag hoger zou liggen.*

Dit artikel is niet van toepassing in geval van een geschil met betrekking op de betaling van de bijdrage vermeld in artikel 26.

Er mag geen enkele administratieve boete worden opgelegd voor feiten waarvoor al een vonnis is geveld in laatste instantie op basis van artikel 31.

§ 2. Vooraleer het bedrag van de boete te bepalen, informeert Brugel de betrokken persoon per aangetekend schrijven dat er tegen hem een procedure van administratieve sanctie is ingeleid.

Deze brief vermeldt minstens:

- de in aanmerking genomen grieven;
- de opgelegde sanctie;
- de plaats en de tijdstippen waarop het dossier kan worden ingekeken;
- de datum van het voorafgaand verhoor;
- deze bepaling in haar geheel.

Het dossier kan worden ingekeken vanaf de werkdag na de verzending van het in lid 1 van deze paragraaf vermelde aangetekend schrijven, en tot de datum van het voorafgaand verhoor.

Er wordt minstens één verhoor georganiseerd. Het eerste verhoor vindt plaats ten vroegste op de twintigste dag na de verzending van het aangetekend schrijven vermeld in deze paragraaf. De betrokken persoon mag zich laten bijstaan door een advocaat of door deskundigen naar keuze.

Brugel stelt een proces-verbaal op van elk verhoor en verzoekt de betrokken persoon dit te tekenen, desgevallend nadat deze er zijn opmerkingen aan heeft toegevoegd.

De betrokken persoon bezorgt Brugel een nota met zijn verdedigingsmiddelen binnen dertig dagen na de verzending van het in paragraaf 2, lid 1 vermelde aangetekend schrijven, per e-mail of per aangetekend schrijven, of binnen tien dagen na het verhoor.

Na het eerste verhoor kunnen schriftelijke uitwisselingen of aanvullende verhoren worden georganiseerd, binnen dezelfde termijnen.

Brugel neemt de zaak in beraad na het laatste verhoor. Hij bepaalt de administratieve boete middels een gemotiveerde beslissing en informeert de betrokken persoon binnen zestig dagen na het laatste verhoor, per aangetekend schrijven. Na deze termijn wordt Brugel geacht definitief af te zien van elke sanctie gebaseerd op de aan de betrokken persoon ten laste gelegde feiten, behalve indien zich nieuwe elementen zouden voordoen.

De kennisgeving van de beslissing over de sanctie vermeldt de mogelijkheden tot beroep bepaald door de wet en door deze ordonnantie en de termijn waarbinnen het kan worden ingesteld."

5 Activiteiten van de DNB

5.1 Beheer *sensu stricto* van het distributienet

Het CEP zet de lidstaten ertoe aan een regelgevend kader in te voeren dat de DNB zou aansporen de capaciteit van het net te verzekeren die nodig is om te beantwoorden aan redelijke vragen om elektriciteitsdistributie, en dit met respect voor het milieu en de energie-efficiëntie (artikel 31 van richtlijn 2019/944). Hij moet bovendien alle gebruikers op niet-discriminerende wijze behandelen. Bovendien moet de DNB het doeltreffende, betrouwbare en zekere beheer van het net op een nieuwe manier benaderen. Dit beheer/deze exploitatie heeft zowel betrekking op de dispatching van productie-installaties, de redispatching of de invoering van verwervingsmechanismen voor producten en diensten. Deze procedures moeten de effectieve participatie van alle marktspelers (groene producenten, eigenaren van opslag, aggregatoren, ...) verzekeren.

BRUGEL meent dat dit een belangrijke uitdaging vormt voor de netbeheerder die zich wil positioneren als drijvende kracht achter de energietransitie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze transformatie van het netbeheer is ook van cruciaal belang om de marktspelers in staat te stellen projecten uit te voeren rond hernieuwbare energie, collectief zelfverbruik of elk ander vernieuwend project dat kan bijdragen tot de verwezenlijking van de klimaatdoelstellingen van het Gewest.

Dit nieuwe model voor de exploitatie van het net wordt trouwens des te doeltreffender als de distributie- en transmissiebeheerders onderling overleg plegen en samenwerken (artikel 9 van richtlijn 2019/944).

Gelet op het voorgaande beveelt BRUGEL aan dat de DNB ertoe zou worden aangezet om de nieuwe paradigma's van de energiemarkt, die allemaal samenhangen met de energietransitie, te integreren in zijn exploitatie van het net. De regulator beklemtoont ook de noodzaak van samenwerking tussen de netbeheerders.

5.2 De DNB als marktfacilitator en beheerder van de marktprocessen

BRUGEL vindt dat de rol van marktfacilitator moet worden verduidelijkt. In de zin dat het net een technische drager voor de markt vormt, beoogt de facilitator de markt in staat te stellen om de nodige uitwisselingen te verrichten. Op de markt voor energielevering faciliteert de netbeheerder de transacties tussen de spelers door de doorgifte van gevalideerde meetgegevens aan de commerciële spelers te verzekeren. Dit stelt die spelers in staat de facturering van voorschotten voor energie van hun eindklanten uit te voeren. Deze benadering zou ook moeten worden gevolgd voor de markt van vraagflexibiliteit en andere toekomstige diensten waarvoor de netbeheerders zouden zijn aangesteld als facilitator. De kenmerken van de commercialisering van de vraagflexibiliteit verschillen van die van de leveringsmarkt doordat de belasting niet unidirectioneel is en er daarom gegevens nodig zijn die gevalideerd worden op nauwkeurige korte tijdvensters. Het komt erop aan tegelijk afnames en injecties en de wijzigingen ervan te meten, en dit vaak voor enkele specifieke ogenblikken van korte duur, dankzij slimme meetsystemen die de belastingcurve kunnen meten. De transmissiefrequentie van niet-gevalideerde meetgegevens vindt in die gevallen nagenoeg in real time plaats. Dit maakt

het noodzakelijk om de communicatie van een groter aantal gegevens te verzekeren, en dit tegen een veel snellere frequentie dan de jaarlijkse meterstand.

Meer in het algemeen leiden de opmars van de slimme meters, de diensten verbonden aan een meer nauwkeurige meting en de verschillende rechten die aan de eindafnemers worden toegekend door het Clean Energy Package (recht op aggregatie, contracten tegen dynamische tarieven, valorisering van de vraagflexibiliteit, enz.) tot een evolutie van de rol van marktfacilitator.

- **De DNB moet de MIG uitwerken na raadpleging van alle marktspelers**

In de elektriciteitsordonnantie wordt bepaald dat de distributienetbeheerder de versie van de MIG die van toepassing is in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de datum van inwerkingtreding ervan goedkeurt na overleg met de leveranciers (artikel 9ter). Deze bepaling voorziet niet in een raadpleging van de andere marktspelers. Nu zijn andere marktspelers, zoals de aggregatoren of de flexibiliteitsleveranciers, wel betrokken bij de werking van de MIG en de inwerkingtreding ervan. In een streven naar een niet-discriminerende behandeling van alle marktspelers moet de DNB ertoe verplicht worden om alle voornoemde spelers te raadplegen.

- **BRUGEL moet conforme adviezen over de MIG kunnen uitbrengen**

In de elektriciteitsordonnantie wordt bepaald dat BRUGEL een vetorecht kan inbrengen tegen de MIG die van toepassing is in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de datum van inwerkingtreding ervan. Dit vetorecht lijkt niet voldoende om de DNB te kunnen dwingen de goedkeurings- of wijzigingsprocedure van de MIG te optimaliseren. Daarom wenst BRUGEL te voorzien in een formele goedkeuringsprocedure van de MIG en een recht om een conform advies uit te brengen.

- **Aanpassingen van de MIG op aandringen van BRUGEL**

In de elektriciteitsordonnantie wordt momenteel bepaald dat BRUGEL een vetorecht kan inbrengen tegen wijzigingen die aan de MIG worden aangebracht. Er wordt echter met geen woord gerept over het recht van BRUGEL om op eigen initiatief aanpassingen aan die MIG te vragen.

BRUGEL beveelt aan om aan de netbeheerder te kunnen vragen om een aanpassing van de MIG voor te stellen die rekening zou houden met vastgestelde gebreken of behoeften aan de invoering van oplossingen van de energietransitie.

- **Versterking van de verplichting tot doeltreffend beheer van het platform voor gegevensuitwisseling door de DNB, met regelmatige verslaggeving**

Bovendien moet in de ordonnantie worden voorzien in een duidelijke verplichting voor de DNB om hem ertoe aan te zetten de passende middelen in te voeren ter verzekering van de optimale werking van het platform voor gegevensuitwisseling met de marktspelers en de goede uitvoering van de in de MIG vastgelegde procedures. De DNB moet een jaarverslag indienen over de goede uitvoering van dit platform.

Gelet op het voorgaande beveelt BRUGEL aan om artikel 9ter aan te vullen met de volgende principes en procedures:

1° De distributienetbeheerder dient een voorstel in inzake de MIG die van toepassing is in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de datum van inwerkingtreding ervan na overleg met de leveranciers. Dit voorstel moet vooraf worden onderworpen aan een raadpleging van de andere marktspelers en dit tijdens een periode van minstens dertig dagen.

2° Binnen vijftien dagen na afloop van de periode van raadpleging van dertig dagen waaraan het voorstel van de distributienetbeheerder werd onderworpen, bezorgt de distributienetbeheerder aan BRUGEL een volledig verslag van de raadpleging. Op verzoek van BRUGEL verstrekt de distributienetbeheerder de antwoorden van de tussenkomenende partijen die hebben geantwoord op de openbare raadpleging. BRUGEL brengt vervolgens binnen twee maanden een conform advies uit betreffende de dwingende bepalingen inzake het voorstel van de distributienetbeheerder. BRUGEL kan een vetorecht inbrengen tegen de MIG die van toepassing is in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de datum van inwerkingtreding ervan.

3° BRUGEL kan aan de netbeheerder vragen een aanpassing van de MIG voor te stellen die rekening zou houden met vastgestelde gebreken of behoeften aan de invoering van oplossingen van de energietransitie.

4° De distributienetbeheerder is verplicht om alle passende middelen in te voeren ter verzekering van de optimale werking van het platform voor gegevensuitwisseling met de marktspelers en de goede uitvoering van de in de MIG vastgelegde procedures. De distributienetbeheerder bezorgt aan BRUGEL een jaarverslag over het goede beheer van het platform voor gegevensuitwisseling met de marktspelers en de goede uitvoering van de in de MIG vastgelegde procedures. BRUGEL mag het stramien van dit verslag vastleggen. BRUGEL mag de distributienetbeheerder vragen om alle bijkomende informatie over de middelen die hij in het werk heeft gesteld om te zorgen voor de optimale werking van het platform.

In het algemeen beveelt BRUGEL aan om de rol van *marktfacilitator* te specificeren/definiëren in de elektriciteitsordonnantie.

5.3 Tellingactiviteiten van SIBELGA

In de elektriciteitsordonnantie wordt momenteel bepaald dat SIBELGA de beheerder is van de meetgegevens van de flexibiliteit (artikel 26bis). SIBELGA is echter ook de gegevensbeheerder voor de energieafname op het net en beschikt over het monopolie voor deze activiteit. In de ordonnantie zou uitdrukkelijk moeten worden voorzien in deze rol en zouden er rechten en plichten aan moeten worden verbonden. De DNB zou meer bepaald verplicht moeten zijn om een beveiligd beheer van de gegevens te verzekeren, en tegelijk een niet-discriminerende toegang ertoe te waarborgen.

Daarom is BRUGEL van mening dat uitdrukkelijk moet worden voorzien in de tellingactiviteit van SIBELGA in de elektriciteits-/gasordonnantie.

5.4 Activiteiten in verband met de productie

Artikel 31.5 van richtlijn 2019/944 bepaalt dat de **DNB moet optreden als marktfacilitator** wanneer hij energie koopt om energieverliezen in zijn net te dekken, volgens transparante, niet-discriminerende en **marktgebaseerde procedures**.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden de verliezen in het net echter op verschillende manieren gecompenseerd:

- de aankoopcontracten bij energieleveranciers;
- de elektriciteitsproductie door installaties voor de productie van hernieuwbare energie die toebehoren aan de DNB (de warmtekrachtkoppelinginstallaties);
- het overschot aan elektriciteit geproduceerd en geïnjecteerd door de SolarClick-installaties.

BRUGEL is van mening dat de productie van groene elektriciteit door de DNB artikel 31.5 van de voornoemde richtlijn niet naleeft en niet aansluit op het unbundlingmodel dat het Gewest heeft goedgekeurd. Naast de onverenigbaarheid met het Europese recht kan een dergelijke activiteit volgens BRUGEL de ontwikkeling van projecten van hernieuwbare energie belemmeren, meer bepaald wat betreft de warmtekrachtkoppelinginstallaties. Het level playing field kan immers niet worden gewaarborgd, omdat het voor een private speler heel moeilijk is om de concurrentie aan te gaan met een monopolistische speler. De concurrentie wordt vervalst, niet enkel voor de elektriciteit, maar ook voor de verkoop van de warmte.

BRUGEL zal trouwens in maart/april 2020 een specifieke juridische studie over de verenigbaarheid van een dergelijke activiteit met het Europese recht publiceren.

Gelet op het voorgaande beveelt BRUGEL de wetgever aan om de DNB te verbieden elektriciteit te produceren om zijn verliezen te dekken en om het mechanisme dat werd ingevoerd met de SolarClick-projecten te herbekijken.

5.5 Activiteiten in verband met de laadpalen van elektrische voertuigen

Zoals reeds aangekondigd in advies 291 betreffende het programma van de openbare dienststopdrachten 2020 van SIBELGA¹⁹, steunt BRUGEL het doel van de overheid om te zorgen voor een uitrol van openbare laadpalen op (en buiten) de wegen. De ontwikkeling van dit type infrastructuur is inderdaad onontbeerlijk om over te gaan naar een geleidelijke conversie van het voertuigenpark in overeenstemming met de ambities van de Brusselse Regering die zijn vastgelegd in het Energie-Klimaatplan 2030. Dit plan voorziet in het verbod op alle dieselvoertuigen tegen 2030 en op alle benzine- en lpg-voertuigen tegen 2035 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Wat de rol van SIBELGA bij deze uitrol betreft, herhaalt BRUGEL zijn standpunt uit het voornoemde advies, dat als volgt kan worden samengevat: SIBELGA zou "een

¹⁹ <https://www.brugel.brussels/publication/document/adviezen/2019/nl/ADVIES-291-Programma-openbaredienststopdrachten-Sibelga-2020.pdf>

eventuele rol op zich kunnen nemen bij de uitrol, op voorwaarde dat geen enkele andere onderneming op de markt dit type dienst tijdig en tegen redelijke kosten kan verlenen en dat de regulator controle heeft uitgeoefend op het transparante en niet-discriminerende karakter van de organisatie van de aanbesteding."

Bijgevolg raadt BRUGEL aan om artikel 33 van richtlijn 2019/944 getrouw om te zetten, zodat SIBELGA geen eigenaar kan zijn of de laadpalen enkel kan exploiteren onder voorwaarden. Bovendien is BRUGEL van mening dat deze bepaling niet verhindert dat de DNB een coördinerende rol kan spelen bij de uitrol van de laadpalen.

5.6 Activiteiten in verband met de opslag

Artikel 36 van richtlijn 2019/944 verbiedt de DNB om energieopslagfaciliteiten te bezitten, te ontwikkelen, te beheren of te exploiteren. In twee gevallen kan echter worden afgeweken van dit verbod:

- 1) deze opslagfaciliteiten zijn volledig geïntegreerde netwerkcomponenten, en de regulerende instantie heeft haar goedkeuring verleend; of
- 2) er is voldaan aan bepaalde voorafgaande voorwaarden:
 - de aanbestedingsprocedure werd uitgevoerd volgens niet-discriminerende voorwaarden en de markt heeft er niet op gereageerd;
 - de faciliteiten zijn noodzakelijk voor het veilig beheer van het net; en
 - de regulerende instantie heeft haar goedkeuring verleend.

De regulator moet bovendien openbare raadplegingen houden, met regelmatige tussenpozen en minstens om de vijf jaar, om de potentiële beschikbaarheid en belangstelling van de privésector voor investeringen in dergelijke faciliteiten te evalueren. Als de evaluatie positief is, moet de DNB deze activiteit uitfaseren binnen een termijn van 18 maanden.

Momenteel heeft SIBELGA geen verzoek ingediend in verband met opslagfaciliteiten. Als deze situatie zich zou voordoen, zou BRUGEL moeten beschikken over de nodige instrumenten om na te gaan of aan de voorafgaande voorwaarden is voldaan. Op basis van deze vaststelling zou paragraaf 4 van artikel 36 van de voornoemde richtlijn niet hoeven te worden omgezet.

Op basis van het voorgaande beveelt BRUGEL aan om artikel 36 van richtlijn 2019/944 (met uitzondering van paragraaf 4) getrouw om te zetten om een effectief toezicht conform de Europese voorschriften te kunnen uitoefenen op eventuele activiteiten in verband met de opslag door de DNB.

6 Leveranciers

6.1 Een aangepaste vergunningsregeling

– De invoering van een soepele vergunningsregeling

Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de ordonnantie van 23 juli 2018 tot wijziging van de elektriciteitsordonnantie werd BRUGEL bevoegd om de leveringsvergunningen voor elektriciteit af te leveren, over te dragen, te hernieuwen en in te trekken.

Deze nieuwe bevoegdheid was meteen de ideale gelegenheid om het volledige systeem van de leveringsvergunningen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te herzien. In advies 20190220-281 van BRUGEL werd er reeds op gewezen dat het wettelijke en reglementaire kader dat van toepassing is op de vergunningen, zou moeten worden aangepast om te kunnen beantwoorden aan de nieuwe behoeften van de markt.

Sindsdien werd een aanpassing doorgevoerd aan het besluit van 18 juli 2002 van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende de criteria en de procedure tot toekenning, hernieuwing, overdracht en intrekking van een leveringsvergunning voor elektriciteit. De aanpassing is op 1 januari 2020 van kracht geworden. Deze herziening implementeerde een reeks voorgestelde verbeteringen.

Toch is BRUGEL van mening dat het huidige vergunningensysteem nog zeer administratief en star blijft, ondanks de doorgevoerde aanpassingen. BRUGEL meent dat het zinvol is om het systeem soepeler en flexibeler te maken. Deze vaststelling vloeit voort uit vergelijkende studies die BRUGEL heeft uitgevoerd en waarvan de resultaten in de volgende maanden openbaar zullen worden gemaakt. Het bleek dat zelfs in de meest vrijgemaakte landen de wetgever het nodig achtte dat de regulatoren de markt kunnen reguleren via vergunningen en een opvolging van de leveranciers, waarbij hun de middelen worden geboden voor toegang tot de markt en voor opvolging. Deze vaststelling lijkt ook te worden bevestigd wanneer we de opkomst van nieuwe concepten bekijken, denk maar aan energiegemeenschappen, de levering van energie gekoppeld aan talrijke andere diensten, het model van derde investeerders, enz. Deze flexibiliteit zou BRUGEL ook in staat stellen om nuttige en relevante informatie over het project van de kandidaat-leverancier te eisen en om een passend systeem voor opvolging en verslaggeving in te voeren. Deze maatregel zou ook nieuwe intreders op de Brusselse markt kunnen aantrekken, innoverende projecten kunnen steunen, de werkdruk in verband met de verslaggeving van de leveranciers doen afnemen en een betere bescherming van de afnemers bieden.

Gelet op het voorgaande raadt BRUGEL aan om een flexibel systeem voor het beheer van de vergunningen in te voeren. Dit systeem zou als volgt kunnen worden opgebouwd:

- **De ordonnantie zou het algemene principe van de vergunningen moeten bevatten, maar BRUGEL bevoegd maken voor het volledige beheer ervan.**
- **Zo zou BRUGEL bepalen in welke gevallen de vergunning niet verplicht hoeft te zijn of beslissen welke verschillende soorten vergunningen er moeten komen.**

- **De toekenningsvoorwaarden voor de vergunningen zouden ook door BRUGEL kunnen worden beslist, en die zouden zo goed mogelijk moeten zijn aangepast aan het model dat door de potentiële kandidaat-'leverancier' wordt voorgesteld.**
- **BRUGEL zou ook uitzonderingen moeten kunnen toekennen in bepaalde specifieke en vooraf vastgelegde situaties.**
- **De praktische modaliteiten van het beheer van het systeem zouden ook moeten worden vastgelegd door BRUGEL.**
- **De wetgever zou echter bakens moeten uitzetten voor de uitoefening van een dergelijke uitgebreide bevoegdheid door de regulator. Zo zou de wetgever bijvoorbeeld kunnen opleggen dat de door BRUGEL besliste toekenningsvoorwaarden:**
 - **rekening moeten houden met de door de leverancier gegarandeerde capaciteit om op continue wijze energie aan zijn klanten te kunnen leveren;**
 - **betrekking moeten hebben op de verplichting voor de leverancier om een tevredenstellende dienstverleningskwaliteit aan zijn klanten te verstrekken;**
 - **het mogelijk moeten maken om te verzekeren dat de kandidaat-leverancier verantwoordelijk is voor het onevenwicht dat wordt teweeggebracht in het net.**

Bovendien beveelt BRUGEL aan dat de wetgever bepaalt dat al zijn beslissingen in verband met het beheer van het vergunningensysteem worden onderworpen aan een openbare raadpleging en aan het advies van de Raad van gebruikers.

Diezelfde benadering zou kunnen worden ondersteund voor het systeem van vergunningen voor operatoren van flexibiliteitsdiensten of andere mogelijke spelers.

Als het voor de wetgever onmogelijk zou zijn om een dergelijke benadering te ondersteunen, pleit BRUGEL ervoor dat minstens de volgende verbeteringen zouden worden aangebracht aan de elektriciteitsordonnantie en de gasordonnantie:

- **Harmonisering van de procedure voor de gas- en elektriciteitsvergunningen**

De gasordonnantie moet worden aangepast om BRUGEL bevoegd te maken voor de toekenning, de overdracht, de hernieuwing en de intrekking van gasleveringsvergunningen.

Deze aanpassing zou de aanvragers van vergunningen en de leveranciers de mogelijkheid moeten bieden om te beschikken over een enig contactpunt en over identieke procedures voor gas en elektriciteit.

BRUGEL stelt voor om artikel 15 van de gasordonnantie aan te passen door de invoeging van de volgende zin: "Elke leveringsvergunning zoals bedoeld in dit artikel wordt afgeleverd, overgedragen, hernieuwd of, in voorkomend geval, ingetrokken door BRUGEL."

- **Invoeren van vrijstellingen op de verplichting om over een vergunning te beschikken**

Deze kwestie heeft betrekking op het algemene principe volgens welk de leveranciers moeten beschikken over een leveringsvergunning toegekend om de in aanmerking komende klanten elektriciteit en gas te leveren op een verbruikslocatie gevestigd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Om een betere samenhang ten opzichte van marktdynamiek te verzekeren, en meer bepaald gezien de opkomst van nieuwe modellen voor de productie en het verbruik van energie, meent BRUGEL dat het wenselijk is dat de spelers de toestemming kunnen krijgen om energie te leveren zonder te voldoen aan de strikte criteria die zijn opgelegd door het bezit van een leveringsvergunning. Daarom zouden vrijstellingen moeten worden ingevoerd. Volgens BRUGEL zouden de activiteiten van derde investeerders/gedecentraliseerde productie op kleine schaal (van 10 kVA), voor het opladen van elektrische voertuigen, energiegemeenschappen, collectief zelfverbruik van energie of de doorverkoop van energie aan zijn huurders door een eigenaar die beschikt over fotovoltaïsche panelen, in principe niet moeten worden onderworpen aan de verplichting om over een vergunning te beschikken.

BRUGEL wenst te beschikken over de bevoegdheid om te voorzien in vrijstellingsregelingen op het algemene principe van het bezit van een leveringsvergunning. Zo niet, dan zou in deze vrijstellingen moeten worden voorzien door de ordonnantie. Een logge administratieve procedure kan een obstakel vormen voor de ontwikkelingen van projecten die de energietransitie mogelijk maken.

- **Beperkte vergunningen: terminologie en harmonisering tussen elektriciteit en gas**

De terminologie moet worden verduidelijkt, de 'vereenvoudigde'²⁰ vergunningen zouden moeten worden aangeduid als beperkte vergunningen.

Wat de elektriciteit betreft, zou de beperkte vergunning naast de bestaande categorieën (aan een bovengrens gebonden hoeveelheid energie en categorie van afnemers) ook moeten worden uitgebreid tot situaties waarin er een eigen levering is, wat reeds bestaat voor gas. Er wordt met name verwezen naar de productie en het gebruik door een entiteit en haar eigen filialen.

BRUGEL stelt daarom voor om artikel 21 van de elektriciteitsordonnantie als volgt te wijzigen:

"De leveranciers kunnen beschikken over een beperkte leveringsvergunning:

²⁰ Artikel 21 van de elektriciteitsordonnantie

- voor een aan een bovengrens gebonden hoeveelheid elektriciteit wanneer zij hun financiële waarborg wensen te beperken;
- aan welbepaalde categorieën van afnemers;
- of voor hun eigen levering, met inbegrip van de levering aan hun eigen filialen."

BRUGEL stelt daarom voor om artikel 5, lid 2 van de gasordonnantie als volgt te wijzigen:

"De leveranciers kunnen beschikken over een beperkte leveringsvergunning:

- voor een aan een bovengrens gebonden hoeveelheid gas wanneer zij hun financiële waarborg wensen te beperken;
- aan welbepaalde categorieën van afnemers;
- of voor hun eigen levering, met inbegrip van de levering aan hun eigen filialen."

– **De begunstigen van beperkte criteria**

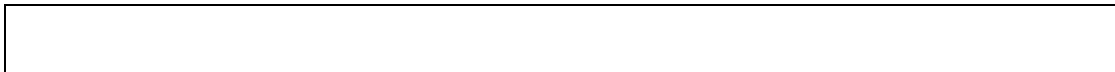
Met betrekking tot de leveranciers die reeds beschikken over een vergunning op federaal niveau, in een ander Gewest of in een lidstaat van de EER, zou BRUGEL meer toezicht moeten kunnen uitoefenen op hun project en hen indien nodig helpen om een beter begrip te krijgen van de Brusselse markt voordat ze een activiteit opstarten. Bij wijze van voorbeeld zou BRUGEL toezicht moeten kunnen houden op de overeenkomsten die de potentiële kandidaat-leverancier zou hebben gesloten met een ARP/Shipper, zijn kennis van de MIG of van het systeem tot bescherming van de Brusselse afnemer. Dit is een *conditio sine qua non* om van zijn project een succesverhaal te maken.

We stellen dus de volgende aanpassing voor aan artikel 21, laatste lid van de elektriciteitsordonnantie:

"De Regering voorziet in de toekenningscriteria waarvoor de leveranciers die een leveringsvergunning op federaal niveau, in de andere Gewesten of in een andere Lidstaat van de Europese Unie hebben verkregen, niet langer de naleving moeten aantonen, onverminderd de mogelijkheid voor BRUGEL om informatie op te vragen als hij dat nodig acht."

Er wordt een vergelijkbare aanpassing van de gasordonnantie aanbevolen aan artikel 15, laatste lid:

"De Regering voorziet in de toekenningscriteria waarvoor de leveranciers die een leveringsvergunning op federaal niveau, in de andere Gewesten of in een andere Lidstaat van de Europese Unie hebben verkregen, niet langer de naleving moeten aantonen, onverminderd de mogelijkheid voor BRUGEL om informatie op te vragen als hij dat nodig acht."

– **Modaliteiten en gebruik van specifieke instrumenten**

Zoals hoger vermeld, wenst BRUGEL over de bevoegdheid te beschikken om de praktische modaliteiten voor de toekenning, de hernieuwing, de overdracht en de intrekking van de verschillende vergunningen vast te stellen, en om het gebruik op te leggen van specifieke modellen en instrumenten om dit te verwezenlijken.

Deze modellen en instrumenten kunnen bestaan uit modellen van formulieren, handleidingen om een dossier op te stellen, en op termijn, het gebruik van een digitaal platform voor communicatie met de leveranciers/aanvragers van een vergunning.

Deze aanpassing zou het ook mogelijk maken om het onderscheid tussen de verschillende types beperkte vergunningen praktisch toe te passen.

BRUGEL stelt daarom voor om in artikel 21 van de elektriciteitsordonnantie een lid toe te voegen dat als volgt luidt:

"Elke leveringsvergunning zoals bedoeld in dit artikel wordt afgeleverd, overgedragen, hernieuwd of, in voorkomend geval, ingetrokken door BRUGEL. Daartoe is BRUGEL bevoegd om modellen en instrumenten op te stellen en om het gebruik ervan op te leggen aan de leveranciers en aanvragers van een vergunning."

Er wordt ook aanbevolen om artikel 21, lid 6 als volgt aan te passen:

"De Regering stelt de criteria en regels vast voor de toekenning, de hernieuwing, de overdracht en de intrekking van deze verschillende leveringsvergunningen, evenals de nadere regels betreffende deze levering en de rechten en plichten opgelegd aan de leveranciers. BRUGEL stelt er de regels voor op."

En om artikel 15 van de gasordonnantie als volgt te wijzigen:

"Elke leveringsvergunning zoals bedoeld in dit artikel wordt afgeleverd, overgedragen, hernieuwd of, in voorkomend geval, ingetrokken door BRUGEL.²¹ Daartoe is BRUGEL bevoegd om modellen en instrumenten op te stellen en om het gebruik ervan op te leggen aan de leveranciers en aanvragers van een vergunning."

Er wordt ook aanbevolen om artikel 15, lid 3 als volgt aan te passen:

"De Regering stelt de criteria en regels vast voor de toekenning, de hernieuwing, de overdracht en de intrekking van deze verschillende vergunningen, evenals de nadere

²¹ BRUGEL vraagt om de bovenstaande zin toe te voegen met het oog op de harmonisering van de bestaande procedures voor gas en voor elektriciteit.

regels betreffende deze levering en de rechten en plichten opgelegd aan de leveranciers. BRUGEL stelt er de regels voor op."

– **Intrekking van een vergunning wegens gebrek aan leveringsactiviteit**

Houders van vergunningen die geen energieleveringsactiviteiten (meer) hebben, blijven momenteel houder van een vergunning. Bij herneming van de activiteit gaat BRUGEL niet meer na of er nog is voldaan aan de oorspronkelijke voorwaarden.

We willen dus dat de afwezigheid van leveringsactiviteiten een motivering wordt om een vergunning in te trekken.

In deze veronderstelling zou de intrekkingprocedure waarin respectievelijk is voorzien in artikel 16 van het besluit van 18 juli 2002 voor elektriciteit en in artikel 16 van het besluit van 6 mei 2004 voor gas, worden toegepast.

BRUGEL stelt daarom voor om artikel 21 van de elektriciteitsordonnantie in deze zin te wijzigen:

"(...)

De vergunning van een leverancier die de artikelen 8 en 9 niet meer naleeft, die zijn openbare dienstverplichtingen niet meer naleeft, die geen activiteit van levering van elektriciteit (meer) heeft, of die niet meer beantwoordt aan de door de Regering op grond van dit artikel vastgestelde criteria, wordt ingetrokken. (...)"

Voor artikel 15 van de gasordonnantie wordt dezelfde wijziging aanbevolen:

"(...) De vergunning van een leverancier die de artikelen 6 en 7 van deze ordonnantie niet meer naleeft, die zijn openbare dienstverplichtingen niet meer naleeft, die geen activiteit van levering van gas (meer) heeft, of die niet meer beantwoordt aan de door de Regering op grond van dit artikel vastgestelde criteria, wordt ingetrokken. (...)"

– **Het schrappen van de groene leveringsvergunning**

De groene leveringsvergunning is achterhaald.

Krachtens het besluit van 17 december 2015 betreffende de promotie van groene elektriciteit is elke leverancier immers verplicht om het contractueel groene deel van zijn elektriciteitslevering te dekken met garanties van oorsprong die hij annuleert in de databank van BRUGEL, en dit los van het bezit van een groene leveringsvergunning.

Zo zijn meerdere leveranciers 100 % groen zonder dat ze evenwel over de groene leveringsvergunning beschikken. Het enige element dat de houders van een groene vergunning onderscheidt, is dat deze laatste verplicht zijn om een 100 % groene fuel mix te hebben.

In de praktijk is het niet nuttig om hiervoor een specifiek vergunningsmechanisme te gebruiken. De controle gebeurt aan de hand van de geannuleerde GO en van de fuel mix: een leverancier

die niet zijn volledige levering heeft gedekt door de annulering van de overeenstemmende GO, zal zich niet kunnen profileren als 100 % groen.

BRUGEL stelt daarom voor om uit artikel 21 van de elektriciteitsordonnantie de volgende zin te schrappen: "*Zij kunnen houder zijn van een groene leveringsvergunning wanneer zij groene leveranciers zijn.*"

We stellen ook voor om de definitie van groene leverancier zoals vastgelegd in artikel 2, 33° van de elektriciteitsordonnantie aan te passen door het schrappen van de verwijzing naar de groene vergunning:

"33° groene leverancier: elke leverancier die 100% elektriciteit verkoopt in de vorm van groene elektriciteit."

We bevelen tot slot aan om een eindbepaling in te voegen die bepaalt dat de houders van een groene vergunning automatisch houder worden van een leveringsvergunning zoals bedoeld in artikel 21.

6.2 Contract met dynamisch tarief in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Artikel 11 van richtlijn 2019/944 voorziet voor de afnemer bij wie een slimme meter is geïnstalleerd, in het recht om een contract op basis van een dynamische elektriciteitsprijs met ten minste één leverancier te sluiten en met elke leverancier die meer dan 200.000 eindafnemers heeft.

BRUGEL is van mening dat het dynamisch contract een belangrijke tool kan worden om de markt dynamischer te maken en de afnemer ertoe aan te zetten actief te worden. De invoering van dit recht vereist wel eerst een grootschalige uitrol van slimme meters en processen die een telling per kwartier mogelijk maken.

Het voornoemde artikel verleent ook bepaalde rechten aan de afnemer, meer bepaald wat betreft zijn uitdrukkelijke toestemming of zijn recht om naar behoren te worden geïnformeerd. Het stelt een verplicht toezicht op dit type contract in, enerzijds om de impact ervan op de markt te evalueren (prijsvolatiliteit, impact op de energiefactuur, ...), en anderzijds op de gebruiker (misbruik, risico's, ...). Gelet op de verdeling van bevoegdheden tussen het federale niveau en de Gewesten, is BRUGEL de mening toegedaan dat het eerste type toezicht dan wel moet worden uitgeoefend door de federale regulator, maar het tweede op gewestelijk niveau.

Op basis van het voorgaande beveelt BRUGEL het volgende aan:

- 1°. De verplichting om dynamische contracten aan te bieden moet worden omgezet in de elektriciteitsordonnantie, maar de inwerkingtreding ervan moet worden uitgesteld naar latere datum:
 - ofwel één jaar na de aanvang van de massale uitrol van slimme meters,
 - ofwel naar een datum die overeenstemt met een welbepaald aantal geïnstalleerde slimme meters.
- 2°. Deze verplichting moet minstens op één leverancier betrekking hebben.
- 3°. Met een betere informatie van de afnemers als doel, moeten de dynamische contracten worden opgenomen in de door BRUGEL beheerde vergelijkingsinstrument.
- 4°. BRUGEL moet oneerlijke praktijken en misbruiken controleren.

6.3 Effectief recht om van leverancier te veranderen en regels die van toepassing zijn op de kosten

- De termijnen om van leverancier/aggregator over te stappen: een resultaatsverbintenis voor allen

Artikel 12 van richtlijn 2019/944 legt het recht vast van de afnemer om te veranderen van leverancier en van marktdeelnemer die aan aggregatie doet, en dit binnen drie weken vanaf de datum van het verzoek van de afnemer. Uiterlijk in 2026 moet de technische procedure om van leverancier te veranderen worden uitgevoerd in maximaal 24 uur, en dit op alle werkdagen.

Er moeten in feite meerdere elementen in overweging worden genomen om de termijnen om van leverancier te veranderen in te korten tot 24 uur, onder meer:

- de meerderheid van de afnemers moet beschikken over slimme meters;
- de netbeheerder moet beschikken over een tool/digitaal platform waarmee gegevens en berichten met betrekking tot de 'markt' zeer snel en zeer doeltreffend kunnen worden uitgewisseld.

Aan deze voorwaarden is momenteel niet voldaan in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, wat het Gewest niet ontslaat van de verplichting om een duidelijk doel vast te leggen tegen 2026, zoals bepaald door de richtlijn.

- **Eventuele opzegvergoedingen**

In artikel 12.3 van richtlijn 2019/944 wordt bepaald dat de leveranciers opzegvergoedingen in rekening kunnen brengen aan afnemers die vrijwillig een contract met een vaste looptijd en een vaste prijs vóór het einde van de looptijd opzeggen.

Deze maatregel, samen gelezen met de verplichting een contract met een duur van drie jaar aan te bieden, kan de goede marktwerking belemmeren.

- **Het recht om deel te nemen aan collectieve systemen om van leverancier te veranderen, wordt vastgesteld.**

Collectief van leverancier veranderen moet mogelijk zijn zonder reglementaire of administratieve obstakels. De lidstaat moet ook de zo strikt mogelijke bescherming van de verbruikers waarborgen, om elk misbruik te voorkomen.

In zijn studie op eigen initiatief 21 bis betreffende de groepsaankopen van elektriciteit en gas in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest²² heeft BRUGEL reeds gewezen op de punten waarvoor een versterking van de bescherming van de afnemers nodig is. Deze punten hadden betrekking op de precontractuele informatie, de prijs, de verplichting tot transparantie en andere punten.

Tot slot raadt BRUGEL de Regering aan om:

- 1°. in de elektriciteits- en gasordonnanties de verplichting voor de DNB en de leveranciers om de overstap van leverancier/aggregator binnen 24 uur na de vraag te verwezenlijken, ten laatste in 2026, vast te leggen;**
- 2°. waakzaamheid aan de dag te leggen met betrekking tot het effect op de goede werking van de markt van de opzegvergoedingen die de**

²² <https://www.brugel.brussels/publication/document/studies/2017/nl/Studie-op-eigen-initiative-21bis.pdf>

leveranciers mogen eisen voor de verbreking van een contract met bepaalde duur en tegen vast tarief;

- 3°. **bij ontstentenis van het invoeren van een federaal systeem voor de controle van de voorwaarden voor een collectieve verandering van leveranciers, BRUGEL de bevoegdheid te verlenen om toezicht te kunnen houden op de contracten en de modaliteiten voor het organiseren van collectieve veranderingen. Een dergelijk toezicht zal het mogelijk maken om een niet-discriminerende behandeling van de afnemers en de leveranciers mogelijk te maken.**

6.4 Betrouwbaar vergelijkingsinstrument

Een onafhankelijk vergelijkingsinstrument vormt een doeltreffend middel om de afnemers in staat te stellen de voordelen van verschillende leveringsoffertes te beoordelen. Dit instrument is noodzakelijk om aan iedereen de toegang tot betrouwbare, onpartijdige en veilige informatie te verzekeren. Artikel 14 van richtlijn 2019/944 legt een reeks eisen vast waaraan het instrument moet beantwoorden.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft BRUGEL een vergelijkingsinstrument ingevoerd met de naam BRUSIM²³. Dit initiatief werd genomen door de regulator in verband met zijn algemene informatieverplichting. Deze rechtsgrond lijkt niet te volstaan om alle leveranciers ertoe te verplichten relevante en geactualiseerde informatie te verstrekken. Als regulator van de markt kan BRUGEL wel verzekeren dat het vergelijkingsinstrument is uitgewerkt in volledige onafhankelijkheid ten opzichte van de andere marktpelers.

Daarom pleit BRUGEL ervoor dat de ordonnantie uitdrukkelijk aan BRUGEL de bevoegdheid verleent om een vergelijkingsinstrument te gebruiken dat zou beantwoorden aan de vereisten van paragraaf I van artikel 14 van richtlijn 2019/944. In dit verband zouden de leveranciers/andere marktpelers die producten en diensten aanbieden, trouwens verplicht moeten worden om de aan de Brusselaars aangeboden producten door te geven.

6.5 Leveringscontract dat de rechten eerbiedigt

Richtlijn 2019/944 specificeert de contractuele basisrechten die de eindafnemers moeten kunnen genieten. De meeste van die rechten zijn reeds opgenomen in de elektriciteitsordonnantie, maar er zijn aanvullende specificaties over de verplichte vermeldingen nodig om artikel 10 van de voornoemde richtlijn getrouw om te zetten in de elektriciteitsordonnantie.

BRUGEL stelt de volgende aanpassingen aan artikel 25^{quattuordecies} van de elektriciteitsordonnantie voor:

²³ https://www.brugel.brussels/nl_BE/ouils/brusim-2.

- In § 1, 1°, punt d): toevoeging van: "de wijze waarop de meest recente informatie over alle geldende tarieven en onderhoudskosten, en gegroepeerde producten en diensten kan worden verkregen";
 - In § 1, 1°, punt e): toevoeging van: "de duur van het contract, de voorwaarden voor verlenging en beëindiging van de diensten en van het contract, met inbegrip van producten of diensten die met deze diensten worden gegroepeerd, en of het toegestaan is het contract kosteloos op te zeggen";
 - In § 1, 1°, punt f), het voegwoord "en" vervangen door "of" op het einde van de zin: "alle vergoedingen en terugbetalingsregelingen die gelden indien de contractuele kwaliteitsniveaus van de diensten niet worden gehaald, met inbegrip van onnauwkeurige of te late facturering."
 - In § 1, 1°, toevoeging van een laatste lid met de vermelding: "De eindafnemers ontvangen op zichtbare wijze een overzicht van de belangrijkste contractvoorwaarden, en dit in een eenvoudige en beknopte taal."
 - In § 1, 2°, vervanging van de zin "Dienstverleners stellen hun afnemers op een transparante en begrijpelijke manier rechtstreeks in kennis van tariefstijgingen en doen dit binnen een redelijke termijn die een normale factureringsperiode na het invoeren van de stijging niet overschrijdt." door de zin: "Dienstverleners stellen hun eindafnemers op een transparante en begrijpelijke manier rechtstreeks in kennis van elke aanpassing van de leveringsprijs en van de redenen, de voorafgaande voorwaarden en de reikwijdte van deze aanpassing, tijdig en ten laatste twee weken voor de inwerkingtreding van de aanpassing, of, wat de residentiële afnemers betreft, ten laatste een maand voor de inwerkingtreding van de aanpassing."

In een streven naar harmonisering raadt Brugel aan om dezelfde aanpassingen aan te brengen in artikel 20^{undecies} van de gasordonnantie.

7 Versterkte bescherming van de afnemers

7.1 Afschaffing van de vermogensbegrenzer

In overeenstemming met artikel 25sexies, § 1 van de elektriciteitsordonnantie: "*Bij ontstentenis van betaling binnen zeven dagen vanaf de ontvangst van de ingebrekestelling kan de leverancier de procedure van plaatsing van een vermogensbegrenzer opstarten.*" De vermogensbegrenzer moet binnen twintig dagen na de ingebrekestelling worden geplaatst. Hij is verondersteld geplaatst als de afnemer geen antwoord geeft aan de medewerkers van SIBELGA. Er moet een vermogensbegrenzer zijn geplaatst vooraleer een leverancier een aanvraag tot ontbinding van het contract kan indienen bij het vredegerecht. De ordonnantie voorziet trouwens niet in de plaatsing van een vermogensbegrenzer voor gas.

Het aantal begrenzers stagneert rond 27.500 sinds 2017 (of $\pm 5,5$ % van de residentiële klanten in Brussel). 80,7 % van de geïnstalleerde begrenzers heeft een capaciteit van 2300 W, 15,1 % van 4600 W en 4,2 % van 1380 W.

De totale kostprijs van deze activiteit bedraagt ongeveer 3 miljoen euro per jaar voor Sibelga. De personeels- en werkingskosten vertegenwoordigen 95 % van het toegekende bedrag. De kostprijs van een begrenzer als dusdanig bedraagt ± 10 euro.

Men stelt wel vast dat de vermogensbegrenzer het verbruik niet verhindert, het vlakt het enkel uit. De toename van de schuld van de verbruiker (en *in fine* van die van de leverancier) wordt dus geen halt toegeroepen. Deze maatregel beantwoordt dus niet aan de oorspronkelijke bedoeling van de wetgever.

De vraag van de leverancier tot ontbinding van het contract, bij een vrederechter, kan met twintig dagen worden uitgesteld voor elektriciteit (en niet voor gas), aangezien de plaatsing van een begrenzer een voorafgaande voorwaarde vormt voor deze mogelijkheid.

De vermogensbegrenzer is tot slot enkel van toepassing voor elektriciteit. Er is dus een gebrek aan eenvormigheid tussen stromen in de toepassing van beschermingsmaatregelen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Het schrappen van de vermogensbegrenzer voor elektriciteit zou het dus mogelijk maken:

- dat Sibelga ongeveer 3 miljoen euro bespaart. Deze vermeden kosten kunnen dan worden geïnvesteerd in een meer doeltreffende maatregel voor sociale bescherming;
- om de termijnen in verband met de vraag tot ontbinding van het contract door de leverancier te eenvormig te maken, los van de energievorm;
- om de beschermingsmaatregelen in verband met elektriciteit en gas in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest eenvormig te maken.

Gelet op het voorgaande raadt BRUGEL aan om de vermogensbegrenzer voor elektriciteit te schrappen.

7.2 Winterklanten EOC

De afsluiting van een huishoudelijke klant die is toegestaan door een vrederechter of op het einde van het contract, mag niet worden uitgevoerd tussen 1 oktober en 31 maart van elk jaar.

De noodleverancier, Sibelga, moet instaan voor de continuïteit van de bevoorrading tot 31 maart en tegen het sociaal tarief als de commerciële leverancier tijdens deze periode de ontbinding van het contract dat hem met zijn afnemer verbindt, verkrijgt en laat uitvoeren.

De winterklant wordt dus bevoorrad tegen het sociale tarief, zonder dat hij een statuut hoeft aan te vragen, aan bepaalde kwetsbaarheidscriteria hoeft te voldoen of zelfs zijn schulden hoeft af te betalen bij zijn oude leverancier; het enige criterium is de datum waarop de afsluiting zou plaatsvinden.

Het voordeel van het sociaal tarief voor winterklanten End of Contract (EOC) zorgt ervoor dat die laatsten de maatregel kunnen genieten tijdens de winterperiode zonder echte noodzaak.

De toepassing van het sociaal tarief is voor de klanten geen stimulans om snel een commerciële leverancier te vinden.

Daarom zou de toepassing van het maximumtarief voor de winterklanten EOC in plaats van het sociaal tarief het mogelijk maken om:

- een belangrijk prijssignaal te zenden naar winterklanten EOC opdat ze snel een commerciële leverancier zouden vinden;
- de kostprijs voor de winterlevering ten laste van de DNB te verlagen.

Merk op dat gezien de geavanceerde beschermingsmaatregelen de klant EOC in een armoedesituatie nog steeds via het OCMW zou kunnen vragen om door de DNB bevoorrad te worden tegen het sociaal tarief. Hij zou zo de 'preventieve' bescherming genieten.

Gelet op het voorgaande raadt BRUGEL aan om in plaats van het sociaal tarief het maximumtarief toe te passen op winterklanten EOC. BRUGEL dringt wel aan op de noodzaak om een passende en nuttige begeleiding te bieden aan deze klanten.

7.3 Gewestelijke beschermde klant

De gasordonnantie (artikel 20*quinquies*) en de elektriciteitsordonnantie (artikel 25*septies*) voorzien in een uitbreiding van het voordeel van het specifiek sociaal tarief (SST) van de federale staat tot afnemers met een betalingsachterstand die voldoen aan bepaalde voorwaarden en dit vanaf de ingebrekestelling.

De gezinnen kunnen hun aanvraag rechtstreeks indienen bij de DNB door die bij het bewijs te voegen dat ze beantwoorden aan een van de volgende voorwaarden: begunstigde van het SST, in een schuldbemiddelingsprocedure, in een collectieve schuldenregeling of begunstigde van het BIM-statuut. Het is ook mogelijk om een aanvraag voor het statuut van beschermde klant in te dienen via het OCMW (de toekenning van het statuut gebeurt op basis van een sociaal onderzoek) of via BRUGEL (de toekenning gebeurt op basis van de inkomsten en van de gezinssamenstelling).

De complexiteit van de te ondernemen stappen, de omslachtigheid van de procedure, het gebrek aan zichtbaarheid en mogelijkheden voor een gezin dat te kampen heeft met een steeds grotere betalingsachterstand, en tot slot het niet-automatische karakter leiden tot een zwakke activering van dit statuut.

Daarom zou de beperking van de duur van de bescherming tot 36 maanden, het schrappen van de controle van de toekenningsvoorwaarden en de automatisering van het statuut voor de begunstigten van het specifiek sociaal tarief (SST) die een schuld hebben van minstens 100 euro/energievorm op de datum van de ingebrekestelling of een regularisatiefactuur van meer dan 300 euro, het mogelijk maken om:

- te komen tot een administratieve vereenvoudiging van de toekenningsvoorwaarden;
- de globale kostprijs van de maatregel te verlagen.

Gelet op het voorgaande raadt BRUGEL aan om:

- de duur van de bescherming te beperken tot 36 maanden;
- de controle van de toekenningsvoorwaarden te schrappen;
- over te gaan tot automatisering van de bescherming van de begunstigten van het specifiek sociaal tarief (SST) die een schuld hebben van minstens 100 euro/energievorm op de datum van de ingebrekestelling of een regularisatiefactuur van meer dan 300 euro.

7.4 Gewestelijke beschermde klant met sociale begeleiding

Het aantal beschermde klanten bedraagt slechts 0,4 % van de Brusselse huishoudelijke afnemers. 5,5 % van de gezinnen is echter onder het systeem van een vermogensbegrenzer geplaatst en meer dan 12 % leeft in (gemeten) energiearmoede, ze besteden met andere woorden een te groot aandeel van hun beschikbare inkomen aan uitgaven voor energie.

De mogelijkheid om het statuut van gewestelijke beschermde klant te genieten, hangt af van een schuldsituatie. Het wachten op schulden voordat men dit statuut kan genieten, kan echter bezwaarlijk een proactieve benadering worden genoemd.

Voorafgaand aan de schulden moet dus een oplossing worden geboden aan klanten in een precaire of hulpbehoevende situatie voor wie de kans groot is dat ze in een schuldsituatie zullen belanden.

Daarom zou het toekennen van het statuut van beschermde klant aan klanten in een precaire maar schuldenvrije situatie via een verplichte sociale begeleiding door het OCMW het mogelijk maken:

- dat de klant bevoorrad wordt door de DNB tegen het sociaal tarief;
- om een proactieve benadering te hanteren voordat het schuldenprobleem zich stelt;
- om het OCMW als instelling die van zeer nabij betrokken is bij de verbruikers in een precaire situatie en waarvan de kennis van het terrein overduidelijk is, meer te betrekken bij de opvolging van de klant.

Merk op dat de situatie jaarlijks opnieuw zou worden geëvalueerd door de Lokale Energiecommissie.

Gelet op het voorgaande beveelt BRUGEL aan om een statuut van gewestelijke beschermde klant onder sociale begeleiding te creëren. Om deze sociale begeleiding te waarborgen, is er een verhoging nodig van de middelen die aan de OCMW's ter beschikking worden gesteld. Daartoe wordt aanbevolen om het Fonds voor Sociale Energiebegeleiding op te trekken tot 2,4 miljoen euro. Dit bedrag zou de aanwerving van 46 voltijdse equivalenten (VTE) mogelijk maken.

7.5 Lokale Commissie voor Energie

De CLE of de Commission Locale pour l'Énergie in het Waalse Gewest, evenals de LAC of de Lokale Advies Commissie in het Vlaamse Gewest spelen een grote rol in de regelgeving en het beheer van de procedures die van toepassing zijn op klanten in een precaire situatie.

Ze zijn doorgaans samengesteld uit een vertegenwoordiger van de Raad voor maatschappelijk welzijn van de gemeente, de DNB, het OCMW en de klant of zijn vertegenwoordiger.

Terwijl de beslissing tot afsluiting in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest onder de bevoegdheid van de vrederechter valt, hangt deze beslissing in de twee andere gewesten af van een beslissing van de CLE of de LAC.

De rechtbanken zijn echter overbelast en de behandelingstermijn van de dossiers is lang en duur.

De lengte van de procedure in het vredegerecht en de kostprijs zijn geen doeltreffende reactie op het verschijnsel van de schuldensituatie. De procedure doet de schulden alleen maar toenemen, en dit vooral voor de meest kwetsbare klanten.

In de vrederechten is de aanwezigheid van het OCMW tijdens de hoorzittingen slechts in heel uitzonderlijke gevallen toegestaan. Bijgevolg is deze procedure niet aangepast aan de doelgroep, die in de eerste plaats nood heeft aan een sociale opvolging op maat.

De netbeheerder is een gereguleerde speler die de procedures moet naleven, of die nu in der minne verlopen of niet.

Daarom zou de oprichting van de Lokale Commissie voor Energie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor de klanten die door de DNB worden bevoorrad, het mogelijk maken:

- om de procedure in verband met de afsluiting en de bescherming van de verbruiker te harmoniseren over het volledige Belgische grondgebied;
- om klanten in een precaire situatie sneller en tegen een lagere kostprijs te kunnen begeleiden;
- om de rechtbanken te ontlasten;
- om de kosten te beperken, zowel voor de klant in een precaire situatie als voor de DNB.

Merk op dat tegen de beslissing van de CLE beroep kan worden ingediend voor een vrederechter.

Gelet op het voorgaande raadt BRUGEL de oprichting aan van de Lokale Commissie voor Energie voor de klanten die door de DNB worden bevoorrad.

7.6 MOZA-procedure

De MOZA-procedure wordt op vraag van de leverancier beheerd door Sibelga. Ze beoogt een klant te identificeren en/of een verbruik zonder contract te regulariseren. De leverancier blijft verantwoordelijk voor de tellers tot een nieuwe bewoner een contract tekent bij hem of bij een andere leverancier of tot aan de afsluiting.

In 2018 werden 42.409 MOZA-scenario's opgestart door de leveranciers, wat geleid heeft tot 13.268 afsluitingen (of 31 % van de MOZA-scenario's). Dit aantal afsluitingen ligt viermaal hoger dan in het Waalse Gewest, dat nochtans over een driemaal grotere markt beschikt.

De procedure in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voorziet in 45 behandelingsdagen voorafgaand aan de afsluiting. In deze periode poogt de DNB de situatie te regulariseren. Wanneer dat niet lukt, heeft de DNB het recht om over te gaan tot afsluiting. In het Waalse Gewest bedraagt deze termijn 30 dagen. Als men tijdens die periode niet tot een oplossing komt, wordt de DNB vanaf de 31e dag verantwoordelijk voor het punt en factureert hij het verbruik voor levering X.

In tegenstelling tot het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest hebben de Waalse DNB een proactieve aanpak ondernomen op basis van een telefonisch vraaggesprek om te bepalen wie de afnemer van het leveringspunt is (of hij huurder of eigenaar is) en om hem te wijzen op zijn plichten. De resultaten zijn overtuigend: vermindering van het aantal afsluitingen, tijdswinst en kostenoptimalisering (voor de DNB, de leveranciers en de verbruikers).

Het feit dat er geen levering X ten laste van de DNB is, zet deze laatste er niet toe aan om meer doeltreffende en efficiënte keuzes uit te voeren en de afsluiting wordt beschouwd als een succes, en niet als een falen.

Daarom zouden de beperking van de verantwoordelijkheid van de leverancier tot 30 dagen vanaf de dag van de verzending van het MOZA-scenario naar de DNB en het opleggen van levering X ten laste van de DNB vanaf de 31e dag (daarbij de voorkeur gevend aan een telefonisch vragengesprek boven de verplaatsing van technici) het mogelijk maken om:

- van model te veranderen en de klant centraal te plaatsen in de procedure;
- de belasting van de leverancier te verminderen en een intensiever beroep te doen op de verantwoordelijkheid van de DNB;
- de globale kostprijs van de procedure te verlagen.

Gelet op het voorgaande beveelt BRUGEL aan om de MOZA-procedure goed te keuren en de verantwoordelijkheid van de leverancier te beperken tot 30 dagen vanaf de datum van de verzending van het MOZA-scenario naar de DNB.

7.7 Voorafbetaling voor elektriciteit

In tegenstelling tot de twee andere Gewesten die hebben gekozen voor voorafbetaling, onderscheidt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zich door de toepassing van de vermogensbegrenzer voor elektriciteit (en een afwezigheid van maatregelen voor gas).

Zoals eerder vermeld, blijkt die begrenzer echter ondoeltreffend en ook duur.

Deze situatie is schadelijk, zowel voor de leverancier (hoog risico op onbetaalde facturen) en de DNB (hoge beheerskosten), als voor de gebruiker (toename van het verbruik en dus van de schuld).

BRUGEL stelt vast dat de opstapeling van schulden van de gebruiker met geen enkele van de huidige maatregelen doeltreffend kan worden tegengegaan. Bijgevolg beschikt deze laatste niet over de geschikte middelen om het budget dat aan zijn energieverbruik, zowel van elektriciteit als van gas, wordt besteed, te controleren of te beheersen.

Daarom zou de invoering van een voorafbetaling voor elektriciteit en gas voor wie daarom verzoekt, of voor de klanten die door de DNB worden bevoorrad, het mogelijk maken:

- om te beschikken over contracten die zijn aangepast aan bepaalde specifieke gebruiksvormen, zoals studentenkoten, huurovereenkomsten van korte duur, leegstaande huizen;
- dat de gebruiker het budget dat hij besteedt aan zijn energieverbruik, beheerst of controleert;
- om de markt dynamischer te maken door het financiële risico verbonden aan onbetaalde facturen voor de leverancier te beperken;
- om de kostprijs voor de DNB te beperken als die invoering tegelijk met de uitrol van slimme meters plaatsvindt;
- om de beschermingsmaatregelen in verband met elektriciteit en gas op nationaal vlak eenvormig te maken.

Merk op dat de kosten die gepaard gaan met de activering van de voorafbetaling, gratis zouden zijn voor de klanten met achterstallige betalingen, voor de beschermde klanten en voor de klanten voor wie het OCMW om activering vraagt. In de andere gevallen zouden de kosten worden aangerekend aan de gebruiker die om voorafbetaling verzoekt.

Gelet op het voorgaande beveelt BRUGEL de invoering aan van voorafbetaling voor elektriciteit voor de klanten die bevoorrad worden door de DNB en die erom vragen.

7.8 Minimale duur van een leveringscontract

In overeenstemming met artikel 25^{quater} van de elektriciteitsordonnantie (en artikel 20ter van de gasordonnantie) geldt: *"Onder voorbehoud van een federale norm die gunstiger is voor de verbruiker, met name binnen de wet van 6 april 2010 betreffende de marktpraktijken en consumentenbescherming en onder voorbehoud van de in dit hoofdstuk vastgestelde opzeggingstermijnen, worden de leveringscontracten gesloten voor een vaste periode van minimum drie jaar."*

Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest is het enige van de drie gewesten dat de leverancier een minimale contractduur van drie jaar oplegt.

De minimumduur van drie jaar gekoppeld aan het risico op onbetaalde facturen zet sommige leveranciers ertoe om geen voorstellen (meer) te maken voor de Brusselse residentiële markt en heeft bijgevolg een impact op het concurrentieniveau en op het aantal beschikbare voorstellen op de markt.

De verbruiker ondervindt hier rechtstreeks de gevolgen van door de beperkte keuze aan leveranciers en eventueel door hogere prijzen.

Bij de uitwerking van die maatregelen, op het moment van de vrijmaking van de markt, werd het door de leverancier voorgestelde tarief gekoppeld aan de contractduur. Gezien de ontwikkeling van de markt is dit uitgangspunt niet langer van toepassing. De leveranciers stellen contracten voor onbepaalde duur voor met prijzen die per kwartaal of jaarlijks kunnen worden herzien.

We moeten erop wijzen dat de klant altijd en op ieder ogenblik kan overstappen naar een andere leverancier, binnen een maand en kosteloos.

De vermindering van de minimumduur van het leveringscontract van 3 jaar tot 1 jaar zou het mogelijk maken:

- de duur van het energieleveringscontract over het volledige Belgische grondgebied eenvormig te maken, aangezien de twee andere Gewesten reeds een minimumduur van één jaar toepassen;
- de markt dynamischer te maken door het risico op onbetaalde facturen te beperken over een kortere periode;
- nieuwe leveranciers aan te trekken op de markt en de facto de beschikbare waaier aan mogelijkheden voor de verbruiker.

Deze maatregel beantwoordt aan de evolutie van de marktprijstdynamiek.

Gelet op het voorgaande raadt BRUGEL aan om de minimumduur van een leveringscontract te verlagen van drie jaar naar één jaar.

7.9 Verantwoordelijkheid van de leverancier voor het beheer van schuld van de klant

- Beheer van de schuld en opvolging van de klant

De leveranciers zijn in een minnelijke procedure verantwoordelijk voor de opvolging van de uitstaande bedragen van hun klanten. Ze moeten op elk ogenblik duidelijk en snel antwoorden op alle vragen van de klant, het OCMW of de schuldbemiddelingsinstantie in verband met de toestand van de klantenrekening. De klant mag niet worden doorverwezen naar een onderaannemer (gerechtsdeurwaarder, incassobedrijf) om informatie over het bedrag van de schuld, de vervalttermijn of over elementen van de factuur te verkrijgen.

De leverancier moet de unieke gesprekspartner van de klant blijven in verband met de opvolging van diens schuld.

- De overdracht van de schuldvordering moet worden meegedeeld door de leverancier

In artikel 25sexies, § 1, 1° van de elektriciteitsordonnantie wordt bepaald dat de overdracht van de schuldvordering slechts tegenwerpelijk is aan de klant vanaf het ogenblik dat de klant hiervan per aangetekende brief in kennis werd gesteld.

In de praktijk bepaalt het contract van overdracht van schuldvordering dat het de cessionaris is die de klant in kennis moet stellen van de overdracht van schuldvordering. Wanneer hierover niets is bepaald in het contract, kan de kennisgeving gebeuren via de ene of de andere betrokken partij, of eventueel niet gebeuren.

Deze praktijk is niet van aard om een hoog beschermingsniveau te verzekeren aan hun klant, meer bepaald wat betreft de algemene informatie die hem moet worden meegedeeld.

In een streven naar bescherming van de gebruiker is BRUGEL van mening dat in het voornoemde artikel moet worden gespecificeerd dat deze kennisgevingsverplichting op de leverancier rust.

7.10 Naar een doeltreffende schadevergoedingsregeling

- De invoering van automatisering voor bepaalde types vergoedingen

Door de gas- en elektriciteitsordonnanties werd een vergoedingssysteem ingevoerd ten voordele van de eindafnemers. BRUGEL²⁴ heeft dit geanalyseerd en vastgesteld dat het systeem niet doeltreffend en niet efficiënt is. Het is belangrijk om het volgende op te merken:

⇒ Wat betreft de DNB

- De regulator verbaast zich erover dat er geen enkele vergoeding werd betaald aan de verbruikers, ook al zou het geschatte percentage van aansluitingen van eengezinswoningen voor elektriciteit en voor standaard gasaansluitingen buiten de vastgestelde termijn rond 70-75 % hebben bedragen in de periode van 2017 tot 2019.
- Voor het jaar 2018 heeft SIBELGA 284 gegronde klachten ontvangen waarbij een vergoeding werd gevraagd voor een stroomonderbreking van meer dan zes uur, voor een bedrag van 32.660 euro. Volgens benaderende ramingen die door SIBELGA per brief van 22 november 2019 zijn verstrekt, zouden echter 2.296 personen zijn getroffen door de ongeplande stroomonderbrekingen van minstens zes uur tijdens het jaar 2018. Samenvattend kunnen we stellen dat het als het vergoedingssysteem doeltreffend en bekend zou zijn, er veel meer mensen een vergoeding zouden hebben gevraagd.

⇒ Wat betreft de leveranciers

Op basis van de door de leveranciers verstrekte cijfers over eventuele toegekende vergoedingen, heeft BRUGEL ook de ondoeltreffendheid van het systeem vastgesteld. Heel wat leveranciers kennen nooit een vergoeding toe, beschikken niet over monitoring of opvolging van de ingediende aanvragen of wijzen de aanvraag tot vergoeding af zonder dat te motiveren.

Gelet op het voorgaande is BRUGEL tot de volgende conclusies gekomen:

- het vergoedingssysteem is niet bekend bij de Brusselse verbruikers;
- noch de DNB noch de leveranciers hebben de noodzakelijke maatregelen ingevoerd om de informatie over het bestaan van een vergoedingssysteem bekend te maken bij de verbruikers;
- zowel de DNB als de leveranciers benaderen de toekenningsvoorwaarden voor de vergoedingen op een zeer restrictieve manier.
- Het huidige ingevoerde vergoedingssysteem is niet doeltreffend.

Daarom beveelt BRUGEL de volgende maatregelen aan:

I° De vergoeding voor energieonderbrekingen van meer dan zes uur zou automatisch moeten worden toegekend, en wel om de volgende redenen:

²⁴ Het advies van BRUGEL in verband met dit onderzoek zal ter raadpleging worden voorgelegd in de loop van 2020.

- de bescherming van de verbruiker zou verzekerd zijn aangezien hij een vergoeding zou ontvangen met als enige voorwaarde dat hij een onderbreking van de energielevering zou hebben ondergaan. De gebruiker van het distributienet zou geen enkele aanvraag tot vergoeding hoeven in te dienen, want die zou automatisch en potentieel worden vermeld in zijn factuur;
- het invoeren van dit automatische systeem zou de verbruikers op voet van gelijkheid plaatsen en zou geen discriminatie teweegbrengen tussen degenen die op de hoogte zijn van het vergoedingssysteem en degenen die dat niet zijn. Het betreft duidelijk een sociale maatregel die past binnen de doelstellingen van de Regering zoals vastgelegd in de GBV in verband met de bestrijding van het probleem dat mensen hun rechten niet laten gelden;
- het vergoedingsbedrag zou *a priori* niet buitensporig zijn²⁵ als men rekening houdt met het feit dat een vermindering van de vergoedingen kan worden ingevoerd en dat deze bedragen eventueel gedeeltelijk ten laste van de tarieven kunnen worden genomen.

Dit mechanisme vereist nog bepaalde technische aanpassingen van het net en van het beheersysteem ervan, daarom moet zijn inwerkingtreding afhankelijk worden gemaakt van zijn technische haalbaarheid.

Er moet uiteraard worden voorzien in regels voor de tenuitvoerlegging, zoals de ontvanger van de vergoeding (de eigenaar versus de huurder), de betalingstermijnen van de vergoeding, de tenlasteneming van de verschuldigde bedragen door de gemeenschap of via gewestelijke subsidies, ...

BRUGEL beveelt aan dat deze regels zouden worden vastgesteld door de Regering op advies van **BRUGEL**.

2° De vergoeding zou ook automatisch moeten zijn wanneer de leverancier beseft dat hij een fout heeft begaan die leidt tot de stroom- of gasonderbreking van de eindafnemer. Deze situatie kan zich voordoen wanneer een leverancier een klacht (in de ruime zin) gegrond verklaart. Deze maatregel sluit aan bij de bescherming van de klant en zou een stimulans zijn voor de leverancier om de klanten beter op te volgen.

3° Zowel **SIBELGA** als de leveranciers moeten wettelijk verplicht zijn om de eindafnemers mee te delen dat er een vergoedingssysteem bestaat.

4° De leveranciers moeten net als **SIBELGA** een verslag indienen over de toegekende en geweigerde vergoedingen. **BRUGEL** kan beslissen over het stramien van het verslag. Deze verplichting tot verslaggeving bestaat reeds in het Waalse Gewest, waar de **CWaPE** formulieren heeft ingevoerd²⁶. De

²⁵ Was de vergoeding in 2018 automatisch geweest, dan zou **SIBELGA** 264.040 euro hebben betaald als vergoeding.

²⁶ <https://www.cwape.be/?dir=4.12>.

leveranciers zouden dus in principe geen moeilijkheden mogen ondervinden om deze verslaggeving in te voeren voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

7.11 Administratieve herinneringskosten

Artikel 25sexies, § 2, lid 2 van de elektriciteitsordonnantie bepaalt dat "het totaal van de invorderings- en administratieve kosten" de som van 55 euro niet mag overschrijden.

BRUGEL stelt vast dat de energiemarktspelers het begrip van "het totaal van de invorderings- en administratieve kosten" verschillend interpreteren.

De regulator wenst dat deze bepaling zou worden verfijnd door middel van de elementen die zijn vermeld in zijn advies van 4 mei 2012 betreffende de nieuwe openbare dienstverplichtingen ten laste van de leveranciers²⁷.

BRUGEL stelt voor om artikel 25sexies, § 2, lid 2 als volgt te wijzigen:

"(...)

Op voorwaarde dat die contractueel vastgelegd zijn, mag geen enkel bedrag ander dan die hieronder aangegeven van de gebruiker geëist worden:

1° alle invorderingskosten voor onbetaalde facturen, mogen 7,50 euro voor een herinnering en 15 euro voor ingebrekestelling niet overschrijden, met dien verstande dat het totaal van de invorderings- en administratieve kosten de som van 55 euro niet mag overschrijden. Dit maximumbedrag moet op de volgende manier worden toegepast:

- a) het moet worden nageleefd tijdens de procedure van minnelijke invordering, vanaf de verzending van de eerste betalingsherinnering, en het eindigt bij de volledige betaling van de schuld of bij de aanhangigmaking bij de gerechtelijke rechter;*
- b) de kosten voor de herinnering, de ingebrekestelling, de nalatigheidsinteressen, het schadebeding of van een incassobedrijf worden door dit maximumbedrag begrensd, en dit zolang de procedure van minnelijke invordering loopt;*
- c) de kosten van een gerechtsdeurwaarder kunnen worden doorgerekend aan de klant vanaf de verzending van de gedingleidende akte;*
- d) het gaat om een uniek bedrag wanneer de factuur betrekking heeft op twee energiebronnen, en om een dubbel bedrag wanneer er voor elke energievorm een afzonderlijke factuur is;*
- e) de Regering kan deze forfaitaire bedragen aanpassen rekening houdend met het indexcijfer der consumptieprijzen;*

2° het verschuldigde resterende saldo;

3° het bedrag van de contractuele nalatigheidsinterest

(...)".

7.12 Doeltreffende geschillendienst

²⁷ <https://www.brugel.brussels/publication/document/adviezen/2012/nl/advies-20120504-140.pdf>

- **De wijzen van beroep tegen de beslissingen van de Geschillendienst voor de rechtbank van eerste aanleg van Brussel moeten worden gespecificeerd.**

Artikel 30novies, § 3 van de elektriciteitsordonnantie voert een beroepsmogelijkheid in tegen de beslissingen van de Geschillendienst voor de rechtbank van eerste aanleg van Brussel.

De modaliteiten voor het indienen van beroep moet worden gespecificeerd.

BRUGEL stelt daarom voor om paragraaf 3 van artikel 30novies van de elektriciteitsordonnantie als volgt te wijzigen:

"§ 3. Er kan beroep worden ingediend tegen de beslissingen van de Geschillendienst bij de rechtbank van eerste aanleg van Brussel volgens de modaliteiten zoals vastgelegd in artikel 1034bis van het Gerechtelijk Wetboek."

- **De aanhangigmaking bij de Geschillendienst moet schorsende werking hebben**

Momenteel wordt in de elektriciteitsordonnantie niet voorzien in schorsende werking van een aanhangigmaking bij de Geschillendienst. De Dienst verzekert wel de buitengerechtelijke behandeling van geschillen, onder strikte voorwaarden van onafhankelijkheid en in overeenstemming met alle kwaliteitsvereisten zoals voorzien in richtlijn 2013/11/EU betreffende alternatieve beslechting van consumentengeschillen.

In die geest, en dit enerzijds om de positie van de Geschillendienst ten opzichte van de energiemarktspelers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te versterken, en anderzijds om de uitoefening van rechten door de Brusselse verbruiker te bevorderen, pleit BRUGEL voor een opschortend effect van de aanhangigmaking bij de Dienst.

BRUGEL stelt voor om een lid in te voegen dat als volgt luidt:

"Zodra de Dienst beslist om de behandeling van de klacht voort te zetten, in overeenstemming met haar huishoudelijk reglement, heeft de aanhangigmaking bij de Dienst een opschortend effect tijdens de wettelijke duur van de behandeling van de klacht."

7.13 Rol van de noodleverancier

Momenteel wordt de rol van noodleverancier in het Brussels wettelijke kader toevertrouwd aan de standaardleverancier. BRUGEL heeft in talrijke documenten beklemtoond dat dit kader niet meer gerechtvaardigd lijkt in een vrijgemaakte markt. BRUGEL vindt het echter van cruciaal belang dat de klant verder wordt bevoorrad in geval van een tekortkoming van een leverancier, en dat de veiligheid van het net niet in het gedrang komt. Om aan deze eis tegemoet te komen, hebben de gewestelijke en federale regulatoren samen een ontwerp van advies²⁸ uitgewerkt met het voorstel van een nieuw mechanisme inzake de noodleverancier, waarbij de DNB een centrale rol krijgt toebedeeld.

Tot slot raadt BRUGEL dus aan om een centrale rol toe te kennen aan de DNB om klanten over te nemen van een in gebreke blijvende leverancier.

²⁸ <https://www.brugel.brussels/publication/document/notype/2020/nl/NOODLEVERANCIERSREGELING.pdf>

8 Financiëring van de energietransitie

De kosten van de elektriciteitsdistributie bevatten momenteel het grootste deel van de kosten die verband houden met de financiering van de energietransitie. De wetgever zou moeten voorzien in een uitzonderingsregime en een tenlasteneming door de gasverbruikers van de financiering van bepaalde transitieprojecten moeten toestaan. Op die manier zouden de synergieën tussen de twee energievormen kunnen worden gemaximaliseerd. Behoudens enkele uitzonderingen beschikken alle gasafnemers in het Brusselse Gewest ook over elektriciteit.

Gelet op het voorgaande beveelt BRUGEL de wetgever aan om een evaluatie uit te voeren van bepaalde maatregelen waarmee ontwikkelingsactiviteiten van projecten in verband met de energietransitie kunnen worden ondersteund door andere bronnen dat het tarief van het elektriciteitsnet.

In dit verband zou een denkoefening moeten verricht opdat de gasdistributie, onder bepaalde voorwaarden, projecten in verband met de energietransitie zou financieren.

9 Besluiten

BRUGEL is van mening dat alle noodzakelijke maatregelen om de energietransitie mogelijk te maken, moeten worden ondersteund. BRUGEL beschouwt een getrouwe omzetting van het CEP in het Brusselse wettelijk kader als een van de belangrijkste instrumenten voor succes. Dit wettelijk kader moet onder meer en op niet-exhaustieve wijze:

- alle activiteiten van de energiemarkt, alsook de ermee verbonden rechten en plichten, bekrachtigen;
- duidelijke grenzen vaststellen tussen de rollen van de verschillende spelers, waaronder die van de DNB;
- de rol en de bevoegdheden van de regulator versterken om de goede marktwerking te verzekeren;
- de energietransitie doen aansluiten bij een versterkte bescherming van de afnemers.

In dit advies op eigen initiatief heeft BRUGEL de krijtlijnen willen vastleggen die volgens BRUGEL essentieel zijn als begeleiding van het Parlement en de Regering bij de besluitvorming over de energietransitie.

* *

*